

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

Skateboardová scéna v Jordánsku

studie blízkovýchodní subkultury

Jakub Novotný

Plzeň 2015

Katedra blízkovýchodních studií
Studijní program Mezinárodní teritoriální studia
Studijní obor Blízkovýchodní studia

Diplomová práce
Skateboardová scéna v Jordánsku
studie blízkovýchodní subkultury
Jakub Novotný

Vedoucí práce:

Mgr. Daniel Křížek, PhD

Katedra blízkovýchodních studií

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jsem jen uvedených pramenů literatury

Plzeň, duben 2015 .....

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval vedoucímu práce, Mgr. Danielu Křížkovi, PhD., za jeho odborné rady a připomínky. Velký dík patří rovněž všem, kteří mi během terénního výzkumu v Jordánsku pomohli získat cenné informace, především Mohammedu Zakaríovi a dalším ammánským skateboardistům.

Obsah

1 Úvod.....	6
1.1 Skateboarding jako nový druh misionářství? Dvě formy vzniku skejtové scény.....	7
2 Struktura a obsah práce.....	11
3 Metodika práce.....	13
4 Od Atlasu po Perský záliv – skateboarding v arabském světě.....	14
5 Skateboarding jako výraz nonkonformity.....	17
6 Skejtová scéna v Jordánsku.....	22
6.1 Formování a vývoj scény.....	22
6.2 Jordánská scéna jako součást globální subkultury?.....	25
6.3 Tavící kotel – kosmopolitní charakter scény.....	26
6.4 Město jako hřiště.....	29
6.5 Styl se počítá.....	30
6.6 Hudba jako nedílná součást skejtové subkultury.....	32
6.7 Jordánská skejtová scéna a lehké drogy.....	33
6.8 Philadelphia Skateboards – první arabská skejtová značka.....	35
6.9 Skateboarding v očích jordánské veřejnosti.....	37
6.10 První jordánský skatepark.....	40
6.10.1 Skatepark jako součást velkolepého projektu Parku krále Abdalláha II.....	41
6.11 Ammánští in-line bruslaři.....	44
7 Západní dobročinné iniciativy – skateboarding v novém kontextu.....	46
7.1 Sour a Longboarding 4 Peace – skateboard jako „nástroj míru“?.....	46
7.2 7Hills – transnacionální komunita staví skatepark v Ammánu.....	49
7.2.1 Okolnosti realizace.....	49
7.2.2 Reakce veřejnosti a mediální reflexe projektu.....	51
7.2.3 Skatepark v kontextu uprchlické krize.....	53
8 Závěr – budoucnost jordánské skejtové scény.....	55
9 Obrazová příloha.....	58
10 Seznam použité literatury a pramenů.....	60
11 Resumé.....	67

1 Úvod

Skateboarding se stal v posledních dekáдах celosvětovým fenoménem. V padesátých letech vznikl v Kalifornii a odtud se jeho popularita postupně šířila do zbytku světa. Nejprve do západních kapitalistických zemí, do Latinské Ameriky a postupně také do socialistické východní Evropy. Již koncem sedmdesátých let existovala skateboardová scéna ve Východním Německu a v Československu.¹ V devadesátých letech se díky pádu Železné opony a uvolnění trhu stal skateboarding v Evropě ještě populárnějším. Postupem času začaly na skejtovou mapu světa přibývat i země v Asii či Africe.

Kalifornie stále zůstává světovým centrem skateboardingu. Velké skateboardové firmy jakými jsou Vans či DC sídlí v okolí Los Angeles.² Skateři z celého světa, kteří se chtějí stát profesionály, se často do Kalifornie stěhují, aby navázali osobní kontakt se zkušenějšími jezdci či filmaři, kteří jim mohou pomoci nastartovat kariéru. Dění v Kalifornii do jisté míry determinuje dění ve skateboardingu po celém světě.

Tento trend se ovšem v současné době mění.³ Pontus Alv, švédský skater a zakladatel značky Polar Skateboards v rozhovoru pro Jenkem Magazine řekl, že širší evropská scéna se postupně stává na americké nezávislou.⁴ Vznikají evropské skejtové značky, které jsou schopny svojí image oslovit velké množství mladých skaterů. Ti jsou pak ochotni dát přednost jejich produktům před produkty zavedených amerických značek. Zjednodušeně řečeno, takto pak vzniká nezávislá, autentická scéna, která nemusí nutně působit jako nedokonalá kopie toho, co se ve skateboardingu odehrává v Los Angeles či v San Francisku. Většina lidí, kteří sledují světové skejtové dění, dnes s velkou pravděpodobností řekne, že dochází k diverzifikaci skateboardingu. Na jedné straně roste obliba velkých soutěží, jako jsou Street League či X-Games, jichž se účastní „skejtová elita“, hrstka velmi dobře placených profesionálů schopných podávat bezchybné atletické výkony.⁵ Tyto soutěže do jisté míry přibližují skateboarding konvenčním sportům a reflektují nepsané pravidlo, že pokud se někdo chce stát úspěšným skaterem, musí být přímo v centru dění. Na straně druhé jsou stále populárnější evropské značky jako francouzská Magenta Skateboards, která staví svou image na propojení scén z různých zemí světa a zdůraznění radostného prožitku z ježdění na skateboardu, či švédská Polar Skateboards, jejíž zakladatel Pontus Alv je známý především pro svou aktivitu v oblasti DIY – jako průkopník myšlenky, že každý si může svůj prostor pro skateboarding vytvořit

---

¹ OVERSTREET, M., NANORU, M. *Prkýnka na maso jsme uřizli: český skateboarding před rokem 1990*

² What we do. *Vans Off the Wall*.

BRADSTREET, K. Take a tour of the DC Shoes Huntington beach office. *Transworld Business*. 4. 3. 2014.

³ PAPPALARDO, A. The decentralization of the pro skateboard career. *Jenkem Magazine*. 23. 2. 2015.

⁴ MICHNA, I. The Pontus Alv interview, *Jenkem Magazine*. 17. 2. 2014.

⁵ LURPER. How corporations are changing skateboarding and why it matters?. *Jenkem Magazine*. 26. 11. 2012.

sám.⁶ Na rozdíl od velkých značek a pořadatelů soutěží, jako je Street League, tím akcentují něco, čím se mohou ztotožnit všichni skateři, kteří skateboarding vnímají spíše jako životní styl, než jako prostředek k dosažení úspěchu. Obliba evropských skejtvých značek zároveň naznačuje, že mezi lidmi, kteří sledují skejtové dění ve světě, roste zájem o takový skateboarding, který je vázán ke konkrétnímu místu a nese určitá lokální specifika. Své fanoušky si mezi skateboardisty získává projekt Visualtraveling, jehož prostřednictvím dokumentuje filmař Patrik Wallner spolu se skupinou profesionálních jezdců skateboarding v zemích třetího světa.⁷ Dochází k decentralizaci a skateboarding se stává globálním fenoménem, který na různých místech planety získává rozmanitou podobu.

Cílem této práce je pojednat o skateboardingu v Jordánsku v širším regionálním kontextu. Vycházím z teze, že skateboarding lze do značné míry nahlížet jako globálně sdílenou subkulturu. Zaměřuji se proto zejména na aspekty, které platnost této teze mají podpořit. Ačkoli jordánští skateři jsou do značné míry formováni svým domácím prostředím, jejich příslušnost ke světově rozšířené subkultuře tvoří klíčovou součást jejich identity. Prostor je zde věnován také západním iniciativám, které v současné době v regionu působí a snaží se ke skateboardingu přilákat mladé lidi ze sociálně znevýhodněných skupin. Diplomová práce se tedy do určité míry snaží reflektovat výše popsaný trend. Skateboarding není jen záležitostí USA, popřípadě několika dalších vyspělých zemí. Lidé po celém světě se stávají skejtvými nadšenci a arabský svět není výjimkou. Počet skaterů v Ammánu, Maskatu, či Bejrútu je mnohem menší než v San Francisku či v Berlíně. Jejich entusiasmus však nikoli.

1.1 Skateboarding jako nový druh misionářství? Dvě formy vzniku skejtové scény

Globální tvář skateboardingu se v posledních letech výrazně mění také s dobročinnými projekty, jako je například Skateistan. Ten vznikl v roce 2007 v afghánském Kábulu a snaží se především poskytnout místní mládeži možnost seberealizace skrze skateboarding.⁸ V současné době Skateistan funguje také v Kambodži a v Jižní Africe. Podobně orientovaným projektům se věnuje také organizace Skate-aid, která působí v řadě rozvojových zemí Afriky a Asie. S jistou nadsázkou lze v souvislosti s těmito iniciativami hovořit o jakémisi „skejtovém misionářství“.

Ve většině zemí, kde v průběhu posledních desetiletí vznikla skateboardová scéna, se tak stalo

---

⁶ JOHNSON, N. The 25 Best Skate Brands Right Now. *Complex magazine*. 4. 3. 2013
EVANS, M. Magenta Skateboards: Vivien Feil *Breaks Mag*. 20. 1. 2015.

⁷ viz Visualtraveling. *Patrik Wallner*.

⁸ About Us. *Skateistan*.
BEAL B. *Skateboarding: The Ultimate Guide*. 2013. s.2

spontánní, přirozenou cestou. Skateboarding do těchto zemí pronikl jako západní trend, který místní mládež chtěla následovat. Teprve s růstem počtu skateboardistů a poptávky po skateboardingu pak začaly vznikat specializované obchody a skateparky.

Právě projekt Skateistan je proto specifický tím, že skateboarding do Afghánistánu zavedl de facto uměle. Nejprve vznikla nezisková organizace, byl postaven skatepark, sponzoři poskytli nezbytné skejtové vybavení, a teprve poté se začala rozvíjet skejtová scéna. Jedná se tedy primárně o jakousi systematickou implementaci skateboardingu zvenčí. Do země přicházejí skateboardoví nadšenci ze Západu, kteří se vytrvalou aktivitou snaží přivést ke skateboardingu co největší množství mladých lidí. Nosnou ideou je zde předpoklad, že skateboarding se pro mladé Afghánce stane formou seberealizace, posílí jejich osobní rozvoj a umožní překonávání animosity založené na sociálních a etnických rozdílech.⁹

Tématem této práce je skateboarding v Jordánsku, zasazený v širším regionálním kontextu. Podoba skateboardingu v jednotlivých arabských státech reflektuje obecné společenské, politické a hospodářské poměry. Skejtová scéna ve Spojených Arabských Emirátech je přirozeně rozvinutější než v Jemenu. Na jedné straně bohatství, stabilita a vliv evropské a americké části populace, která do země přináší nové trendy ze Západu. Na straně druhé relativní chudoba a konflikt, prostředí, které rozvoji volnočasových aktivit mládeže příliš nepřeje.

Skateboarding pronikl do arabského světa v devadesátých letech, ve většině zemí nicméně začal počet jeho příznivců růst až s globálním nástupem internetu, tedy zhruba od roku 2000. Skejtové komunity v jednotlivých zemích vznikaly povětšinou jako důsledek pronikání západních trendů, které rozšíření dostupnosti internetového připojení s příchodem nového tisíciletí umožnilo. I v arabských státech se nicméně setkáme s případy zmiňovaného „skejtového misionářství“. Například na území Západního Břehu, kde v roce 2014 díky iniciativě irského skateboardisty Charlieho Davise a jeho organizace Skatepal vznikly dva veřejně přístupné skateparky, které dnes využívají řádově desítky dětí a dorostenců.¹⁰ Do té doby přitom skejtová scéna prakticky neexistovala a sportu se v zemi aktivně věnovali pouze dva teenageři z hlavního města Ramalláhu.¹¹

Největší prostor je v této práci vyhrazen skateboardingu v Jordánsku. Případ Jordánska je pro zájemce o danou problematiku zajímavý především z toho důvodu, že se zde setkáváme s oběma zmíněnými formami vzniku skejtové scény. Jednak s formou organickou, kdy se scéna rodí spontánní cestou, díky lokální iniciativě, a jednak s formou, v níž naopak dochází k systematickému

---

⁹ About Us. *Skateistan*.

Skateistan: to Live and Skate Kabul [dokumentární film]. Režie: O. VON EINDIESEL. Afghánistán. 2010.

¹⁰ About Us. *Skatepal*.

¹¹ Adham Tamimi, online rozhovor. 18. 12. 2014.

zásahu zvenčí s cílem posílit zájem místní mládeže o skateboarding.

Aktivní skateboardová komunita existovala v Jordánsku od roku 2002, po roce 2012 ovšem začala výrazně upadat, neboť mnozí jordánští skateři odešli ze studijních či pracovních důvodů do zahraničí a ti, kteří zůstali, záhy ztratili potřebnou motivaci. Rok 2014 nicméně přinesl změnu. Díky iniciativě skaterů z Evropy a USA vznikl v jordánské metropoli Ammánu nový betonový skatepark, situovaný poblíž městského centra. Tento projekt, nazvaný 7Hills¹², usiluje o vybudování široké skateboardové komunity vytvořením bezplatné půjčovny vybavení a organizováním skejtové školy ve spolupráci s dalšími neziskovými organizacemi. Ačkoli do projektu byli aktivně zapojeni i místní skateři, stimul pro jeho realizaci přišel zvenčí a na stavbě se podíleli většinou dobrovolníci ze zahraničí. Zásadní motivací většiny zúčastněných podle jejich slov nebyla vidina získání zkušenosti, jež by vyčnívala v profesionálním životopisu. Hlavním důvodem účasti na projektu byla pro většinu dobrovolníků prostá touha šířit zájem o skateboarding mezi mladými lidmi. 7Hills skatepark tedy svou povahou bezesporu zapadá do fenoménu „skejtového misionářství“.

Dvojitý model formování skateboardové scény reflektuje celkovou situaci v zemi. Jordánsko je jedním z mála dlouhodobě stabilních států v regionu. Jordánská monarchie zároveň přeje alespoň částečné demokratizaci a rozvoji vzdělávání.¹³ Lze hovořit o prostředí, které je v porovnání s okolními zeměmi poměrně otevřené a vhodné pro rozvoj volnočasových aktivit mládeže, mezi něž můžeme řadit i skateboarding.

Výrazná destabilizace regionu, zejména sousedních států Iráku a Sýrie, nicméně vede k oslabování jordánské ekonomiky a postupnému snižování kvality života některých složek obyvatelstva.¹⁴ Jednak do Jordánska přicházejí desetitisíce uprchlíků, které je vláda nucena zabezpečit, jednak země ztrácí tradiční obchodní partnery. Na druhou stranu, krize v okolních státech podněcuje činnost řady nevládních organizací, z nichž mnohé přicházejí s neotřelými projekty zaměřenými na mládež.

Nutno říci, že tyto projekty by se, nebýt dramatické situace v regionu, možná nikdy neuskutečnily. Stavba 7Hills skateparku nebyla přímo motivována občanskou válkou v Sýrii a v Iráku a jejími negativními dopady na Jordánsko, jedním z hlavních bodů crowdfundingové kampaně ovšem bylo, že skatepark má v budoucnu sloužit zejména uprchlické mládeži.¹⁵ Nelze vyloučit, že tento fakt pomohl přesvědčit veřejnost o užitečnosti projektu a umožnil jeho iniciátorům vybrat dostatečné množství finančních prostředků k realizaci skateparku. 7Hills přitom

---

¹² Pozn.: Projekt je nazvaný podle sedmi ammánských vršků, na nichž město stojí

¹³ The Arab Reform Initiative, The Palestinian Center for Policy and Survey Research. *Arab democracy index IV – 2014*. 2013. s. 2.

¹⁴ Ministry of Planning and International Cooperation. *Needs Assessment Review of the Impact of the Syrian Crisis in Jordan*. The Hashemite Kingdom of Jordan, 2013. s.3.

¹⁵ 7Hills: a Community Skatepark Project in Jordan. *Indiegogo*.

není jediným projektem svého druhu, uskutečněným v kontextu uprchlické krize, který kromě nově příchozích imigrantů může sloužit i jordánské mládeži. V posledních letech působí v Jordánsku například americká nevládní organizace Turning Tables, která zajišťuje edukační projekty zaměřené na moderní hudbu, především na hip-hop, či na filmařskou práci.¹⁶ Kromě uprchlického tábora Azraq působí organizace i v samotném Ammánu, kde z jejích aktivit mohou těžit i mladí Jordánci, například využíváním moderně vybaveného nahrávacího studia. Britská NGO AptART, která rovněž působí v jordánských uprchlických táborech, se zaměřuje na výtvarnou činnost a v lednu roku 2015 spolupracovala se 7Hills na realizaci streetartové výzdoby skateparku¹⁷ Výčet podobně orientovaných organizací, které jsou v posledních několika letech v Jordánsku aktivní, by mohl pokračovat.

Konflikt na Blízkém východě přináší Jordánsku hrozbu destabilizace a obrovskou finanční zátěž. Pokud lze ovšem v kontextu aktuální krize v regionu hovořit o nějakých pozitivích, pak mezi ně rozhodně patří činnost mladých nevládních organizací, které do země mohou často přinášet nové nápady a podněty.

„Skejtové misionářství“ projektů 7Hills a SkatePal slaví v současné době úspěchy a velké neziskové organizace působící v regionu v nich mohou nacházet inspiraci. Francouzská NGO ACTED nyní plánuje stavbu skateparku v uprchlickém táboře Zá'atarí na severu Jordánska, který je největším táborem pro syrské uprchlíky v celém regionu¹⁸. Plánovaný skatepark by přitom byl podle slov koordinátorky projektů zaměřených na mládež, Justine Aenishaenslinové, jednou z mála platforem umožňujících syrským dívkám a chlapcům sportovní a sociální vyžití.¹⁹

Není vyloučeno, že i další nevládní organizace působící v lokalitách postižených uprchlickou krizí začnou v následujících letech využívat skateboarding jako nástroj pro svou sportovně-edukační činnost. Skateboarding v tomto novém kontextu je zatím ne velmi rozšířeným, avšak pozoruhodným fenoménem. Z tohoto důvodu je „skejtovému misionářství“, konkrétně projektu 7Hills skatepark, věnována podstatná část práce.

---

¹⁶ Empowering refugee populations in Jordan through music and film-making. *Kvinfo*.

¹⁷ viz AptArt, Painting 7Hills skatepark. *Facebook*.

¹⁸ Ten largest refugee camps. *The Wall Street Journal*. 6. 9. 2013.

¹⁹ Justine Aenishaenslinová. Ammán. 8. 12. 2014.

2 Struktura a obsah práce

Cílem diplomové práce je komplexně pojednat o skejtové scéně v Jordánsku. Jsem přesvědčen, že ačkoli ježdění na skateboardu nepředstavuje v Jordánsku a v arabském světě obecně rozšířený fenomén, skejtová scéna v Ammánu je natolik specifickou skupinou, že si zaslouží pozornost všech, kdo se chtějí dozvědět více o komplexitě společností Blízkého východu. Zároveň se domnívám, že je důležité informovat o existenci subkultur v regionu, který je západní optikou často nahlížen jako velmi konzervativní prostředí, jež nepřeje kreativité a svobodnému myšlení.

V České republice v současné době roste zájem o studium tuzemských subkultur v období normalizace, což dokládá zejména úspěch knižních titulů jako jsou *Kmeny 0* či *Prkýnka na maso jsme uřízli*.²⁰ Tato diplomová práce je tímto trendem do značné míry inspirována. Zatímco výše zmíněné tituly pojednávají subkultury v odlišném dobovém kontextu, následující kapitoly se zabývají subkulturou v odlišném kontextu geografickém a kulturním.

První kapitola představuje stručný přehled důležitých informací týkajících se skateboardingu v některých zemích na Blízkém východě. Další část se pak věnuje obecným charakteristikám skateboardingu s důrazem na ty, které z něj činí svébytnou subkulturu. Stať práce je vyhrazena skateboardingu v Jordánsku a zohledňuje všechny důležité aspekty, které se tématu týkají. Několik stran je věnováno vzniku scény a formativním událostem v jejím vývoji. Další podkapitola vysvětluje, jaké rysy činí jordánskou skejtovou scénu subkulturou a jaká jsou její specifika. Skejtová scéna v Jordánsku je pestrá z hlediska konfesního a etnického a je výrazně westernizovaná. Skateři mají specifický vztah k městskému prostředí, neboť jej využívají alternativním způsobem. Přejímají znaky globální skejtové subkultury, jakými jsou například styl oblékání, blízký vztah ke konkrétním hudebním žánrům nebo konzumace konopných drog. Samostatná podkapitola objasňuje vztah širší veřejnosti ke skateboardistům a zodpovídá otázku, zda je skateboarding vnímán jako nežádoucí západní import nebo zda je naopak přijímán pozitivně. Opírá se přitom o výsledky dotazníkového šetření, které bylo uskutečněno v Ammánu v říjnu a listopadu 2014. Výzkum byl prováděn v kampusu Jordánské univerzity a v několika ammánských čtvrtích, jež byly vybrány na základě socioekonomického hlediska.

---

²⁰ Pozn.: Kniha *Prkýnka na maso jsme uřízli* získala prvenství v soutěži Nejkrásnější kniha roku 2013 Nejkrásnější knihy 2013: od básní z ghetta po skateboarding. *Česká televize*. 22. 4. 2014.
Pozn.: *Kmeny 0* vyšly v nákladu 4000 výtisků, který byl vyprodán během jednoho týdne
ČTK. Subkultury v totalitě táhnou. Knihu *Kmeny 0* vyprodali za týden. *Týden.cz*. 2. 1. 2014

Kromě městské části Madínat ar-Rijádíja byli osloveni lidé ze sociálně slabší čtvrti Marká na východě metropole a ze čtvrti Abdún, která se řadí mezi nejbohatší distrikty ve městě.²¹ Další část práce se zabývá okolnostmi vzniku prvního jordánského skateparku, který byl vystavěn z podnětu ammánské radnice. Zajímám se o to, proč a v jakém kontextu byl projekt realizován.

Podstatná část práce je vyhrazena aktivitám západních neziskových organizací na Blízkém východě orientovaným na skateboarding. Největší prostor je věnován projektu 7Hills, v jehož rámci vzniklo v Ammánu první komunitní skejtové hřiště. Zabývám se rovněž iniciativami, které byly do značné míry motivovány izraelsko-arabským konfliktem a prezentují skateboarding jako „nástroj míru“.

---

²¹ POTTER, R. B. et al. „Ever-growing Amman“, Jordan: Urban Expansion, Social Polarisation and Contemporary Urban Planning Issues. 2009. s. 85

3 Metodika práce

Tato práce se opírá především o poznatky získané během etnografického výzkumu, který jsem prováděl v jordánském hlavním městě v posledním čtvrtletí 2014. Tento výzkum sestával zejména ze zúčastněného pozorování všednodenní činnosti ammánských skaterů a z provádění množství semistrukturovaných a neformálních rozhovorů. Řadu z nich jsem prováděl také online prostřednictvím programu Skype či sociální sítě Facebook, neboť někteří jordánští skateři žijí v současné době v zahraničí a osobní setkání tak v rámci terénního výzkumu nebylo možné. Využívání platform pro online komunikaci mi rovněž napomohlo získat důležité informace o skejtovém dění v ostatních arabských zemích.

Terénní výzkum zahrnoval také investigativní činnost v podobě rozhovorů s úředníky zainteresovanými ve stavbě skateboardových hřišť v Ammánu. Část práce pojednává o mezinárodním neziskovém projektu komunitního skateparku v Jordánsku. Do tohoto projektu jsem se osobně zapojil, což mi umožnilo snažší přístup k řadě klíčových informací od jeho iniciátorů.

Teoretická východiska pro svou práci jsem stanovil na základě několika monografií, které se věnují problematice subkultur. V oblasti odborných prací, jež se orientují přímo na skateboarding, jsem vycházel z několika akademických textů, zejména pak z knihy *Skateboarding, Space and the City* britského teoretika architektury Iana Bordena.

Pro účel diplomové práce jsem rovněž využíval značné množství primárních zdrojů. Skateboarding nahlížím jako globálně sdílenou subkulturu a v řadě případů tak hledám paralely mezi postoji a chováním jordánských skaterů na jedné straně a povahou skejtové subkultury v západním prostředí na straně druhé. Pro získání informací o americkém či evropském skejtovém prostředí jsem v řadě případů vycházel z článků a rozhovorů na specializovaných webech či v časopisech. Lepší poznání jordánské skejtové scény mi kromě terénního výzkumu umožnilo studium obsahu příslušných diskuzních fór či specializovaného blogu Skate Jordan.

Důležitou část práce představuje podkapitola zabývající se vztahem jordánské veřejnosti ke skateboardingu, jež se opírá o data získaná během kvantitativního výzkumu. Jeho koncepci se detailněji věnuji v příslušné kapitole.

4 Od Atlasu po Perský záliv – skateboarding v arabském světě

Skateboarding si v průběhu poslední dekády našel cestu téměř do všech arabských zemí. V některých státech se utvořila stabilní skejtová scéna, jinde se skateboardingu věnuje nebo věnovalo pouze pár jednotlivců. Někde byl rozvoj scény zastaven konfliktem a obecným zhoršením životní úrovně obyvatelstva. Na Youtube lze najít video z roku 2007 zachycující skateboarding v Sýrii, jež doprovází komentář: „Spoty tu nestojí za nic, ale pořád tu žijeme a nepřestáváme skejtovat.“²² V kontextu více než čtyři roky trvající občanské války si však dnes lze skejtovou scénu v Sýrii představit jen stěží.

Deník Toronto Star publikoval v roce 2012 obsáhlý text o skupině aktivních jemenských skateboardistů.²³ Podle skatera Omara Hidžázího, který žil několik let v hlavním městě San'a, však scéna kvůli přetrvávajícímu chaosu a násilí v zemi přestala existovat. Většina skateboardistů, kteří podle Hidžázího pocházeli většinou ze vzdělané kosmopolitní společenské třídy, odešla se svými rodiči do zahraničí.

Jednou ze zemí, které se po událostech Arabského jara ocitly ve spirále turbulentních mocenských změn a násilí, byla také Libye. Server AlJazeera přinesl v dubnu 2014 článek, jenž pojednával o jedné z prvních skateboardových soutěží v zemi a o růstu popularity extrémních sportů v éře po svržení diktátora Muammara Qaddáfího.²⁴ Zhruba ve stejné době vznikl v hlavním městě Tripolisu první skatepark, který však po čase zničila skupina ozbrojenců. Skejtová scéna nicméně nezankla. Tripolský skater Ahmed Elalem odpověděl na otázku, zda skateboarding a s ním spojený pohyb v ulicích nejsou v současné době v Libyi příliš riskantní, takto: „Když bude v tvé zemi válka, přestaneš dýchat? Jezdění na skejtu je pro mě jako dýchání.“²⁵

Skejťová scéna existuje takřka ve všech severoafrických zemích. Skateři v Alžírsku se prezentují prostřednictvím facebookové stránky Skateboarding Algeria, která má přes dva tisíce členů.²⁶ V Tunisku existuje několik skateparků a podle jordánského skatera Mohammeda Zakaríi, který zemi navštívil v rámci skejtového projektu Push Tunisia, lze v řadě větších tuniských měst najít aktivní skupiny skaterů.²⁷ Snad nejvitálnější scéna z celého regionu existuje v Maroku. V zemi působí značka Atlas Skateboards, jejíž týmový jezdec Nássim Lachhab pravidelně dostává prostor na evropských skejtových serverech.²⁸ Skater Karím El Alamí, jenž podnítl realizaci

²² Skating in Syria. *Youtube*. 28. 1. 2007.

²³ SHEPHARD, M. Shreddin' in Yemen: Meet the skaters of Sanaa. *Toronto Star*. 12. 5. 2012.

²⁴ MZIOUDET, H. Extreme sports in Libya reach new heights. *AlJazeera*. 25.4.2014.

²⁵ Ahmed Elalem. online rozhovor. 6. 3. 2014.

²⁶ viz Skateboarding Algeria. *Facebook*.

²⁷ Mohammed Zakaríi. Ammán. 11. 10. 2014,

²⁸ viz Nassim Lachhab – A Couple Days in Agadir. *4Skateboard*.

Nassim Lachhab – search results, *Tagsters*

celobetonového skateparku ve městě Fes a angažuje se v napomáhání rozvoji zdejší scény, odhaduje celkový počet jezdců v zemi na více než pět tisíc.²⁹

V arabském světě existuje pouze několik distributorů specializovaných skejtových značek. Jednou z nich je firma Skate Impact, založená v roce 2005 v egyptské Alexandrii. Jejím působení se věnuje bezmála hodinový snímek *Slipping: Skate's Impact on Egypt* mladého amerického dokumentaristy Bretta Saunderse. Skate Impact je v něm prezentován jako značka, které jde více o napomáhání rozvoji scény, než o vlastní profit. Skateři, kteří se ve filmu objevují, přiznávají, že nebýt Skate Impact, existenci egyptské skejtové scény si stěží dokáží představit.³⁰

Skateboarding se rozvíjí rovněž v zemích Perského zálivu. V Ománu aktivně působí původně jihoafrická značka Technique Skateboards, která materiálně podporuje zdejší skejtovou scénu.³¹ Místní zastoupení firmy Red Bull v hlavním městě Maskat několikrát organizovalo závody Local Hero Tour³². Skejtová scéna existuje i v Bahrajnu, Kuvajtu, Kataru a Súdské Arábii. Největší popularitě se skateboarding těší ve Spojených arabských emirátech, podle řady arabských skaterů především díky početné cizinecké komunitě. Je výmluvné, že většina jezdců sponzorovaných zdejším skateshopem Rage má nearabská jména.³³

Relativně početná skejtová „crew“ existuje v Libanonu, jehož hlavní město Bejrút je kosmopolitní metropolí známou pro svou otevřenost. Zdejší skejtová scéna je jen malou součástí větší mozaiky nezávislých kultur, se kterými je možné se zde setkat. Na severním předměstí Bejrútu se nachází celobetonový skatepark³⁴, vybavení lze sehnat v neoficiálním skateshopu, který jeden z bejrútských skaterů provozuje ve svém bytě. Sdružení Lebanese Skateboard Association organizuje skejtové akce, například online videosoutěž Shoot Yourself nebo Game of S.K.A.T.E.³⁵ Skateboarding se v poslední době stává populárním také na území Palestinské samosprávy, kde mezi lety 2013 a 2015 vznikly díky zahraničním iniciativám dvě u-rampy a dva celobetonové skateparky.

Skateboarding je tedy nějakým způsobem přítomný takřka ve všech arabských státech. Zda bude jeho popularita nadále růst, záleží především na obecné stabilitě v regionu. Pokud se situace na Blízkém východě rapidně nezhorší, ježdění na skateboardu se může v budoucnu stát mezi mladými Araby oblíbenou aktivitou. Skateboarding je v arabském světě pořád poměrně novou záležitostí - dnešní generace dospívajících skaterů může v budoucnu zakládat skateshopy a

---

Le snacks – avec Nassim Lachhab, *Zapiks*

²⁹ Karím El Alamí. online rozhovor. 1. 3. 2014.

³⁰ *Slipping: Skate's Impact on Egypt* [dokumentární film]. Režie: B. SAUNDERS. USA. 2013.

³¹ Warren Stopforth. online rozhovor. 25. 3. 2014.

³² Red Bull Local Hero tour returns to Oman. *Red Bull*. 12. 1. 2015.

³³ viz Team. *Rage Skateshop*.

³⁴ 360 Skatepark. *Pagelous*.

³⁵ viz Lebanese Skateboard Association. *Facebook*.

distributorské firmy, iniciovat stavbu skateparků a otevřít tak nové možnosti generaci nadcházející. Zásadní roli mohou v tomto směru sehrát také malé západní neziskové organizace, které v posledních letech iniciují v regionu řadu skejtových projektů.

5 Skateboarding jako výraz nonkonformity

Pojem subkultura je zpravidla chápán jako označení pro sociální skupinu, která se vědomě odlišuje od dominantní kultury. Jestliže tedy chceme postihnout podstatu subkultury, je třeba pochopit její vztah k většímu společenskému celku. Pokud je skupina principiálně v konfliktu s dominantní kulturou, hovoříme o kontrakultuře. Pokud nicméně tento konflikt není centrálním motivem existence dané skupiny, je vhodnější hovořit o subkultuře.³⁶ Podle Jenkse je subkultura takovou skupinou, která je s dominantní kulturou nekonzistentní, nikoli však programově.³⁷ Z tohoto hlediska je skateboarding subkulturou: je nekonformní, ale neobsahuje politické motivy.

To, co činí definici subkultury problematickou, je přítomnost atributů, které se jeví jako subverzní, na druhou stranu však mohou být chápány jako extenze převládajících společenských ideálů. Nick Ford a David Brown ve své knize *Surfing and Social Theory* uvádějí, že pro surfařskou subkulturu je charakteristický odpor ke konvenčnímu pracovnímu cyklu, čímž se na první pohled zřetelně vymezuje proti obecně přijímaným společenským normám. Tento odpor však zároveň může být chápán jako naplnění ideálu svobody a volného času, jenž je v americkém kapitalismu silně zakotven.³⁸ Některé subkultury, jako surfing či skateboarding, jsou z tohoto hlediska postavené na kontradikcích a pokoušet se v nich nalézt ideologický rámec, na jehož základě potom mohou být definovány, může být zavádějící.

Akademici zabývající se danou problematikou se shodují v tom, že klíčovým poznávacím znakem subkultur je vyhraněný vizuální styl.³⁹ Příslušníci punkové, hip-hopové, či reggae subkultury se oblékáním vědomě odlišují od majoritní společnosti. To samé platí i v případě skateboardingu, kde přítomnost některých prvků v odívání vychází z praktických potřeb (obuv s plochou podrážkou, tkanička od bot používaná místo opasku)⁴⁰, ale získává i symbolický význam a stává se nástrojem identifikace. Specifický styl je tak bezesporu jedním z faktorů, na jejichž základě lze skateboarding definovat jako subkulturu.

Zároveň vycházím z teze, že spolehlivým kritériem pro označení sociální skupiny za subkulturu je to, jak sami sebe chápou její příslušníci. Během terénního výzkumu mezi jordánskými skatery vyšlo najevo, že sami sebe zpravidla nahlížejí jako marginální skupinu, která často naráží na

³⁶ YINGER, J.M. *Counterculture and subculture*. 1960. s.629.

³⁷ JENKS, CH. *Subculture: The Fragmentation of the Social*. 2005. s. 9.

³⁸ FORD, N., BROWN, D. *Surfing and Social Theory*. 2006. s. 66.

³⁹ BRAKE, M. *Comparative Youth Culture: Sociology of Youth Cultures and Youth Subcultures in America, Britain and Canada*. 1985. s.11.

HEBDIGE, D. *Subculture: The Meaning of Style*. 1979. s.3.

⁴⁰ Pozn.: Na internetové stránce Urban Dictionary lze pod heslem „shoelace belt“ (opasek z tkaničky od bot) najít několik vysvětlení, proč skateři nosí tkaničku místo opasku. Nejčastěji zmiňovaným důvodem je větší flexibilita při odrazu před prováděním triků, běžný opasek znemožňuje stoprocentní ohebnost a tlačí skatera do boků.

nepochopení ze strany širší veřejnosti. Sdílené vědomí odlišnosti pak posiluje jejich identitu coby příslušníků subkultury. Jak píše Iain Borden: „...skateboarding, jako jiné subkultury, vytváří odcizení a nová seskupení.“⁴¹

Ford a Brown uvádějí jako jeden z hlavních rysů surfové subkultury antipatii k formální organizaci.⁴² Skateboarding se v tomto ohledu surfingu podobá. Oproti konvenčním sportům v něm až na výjimky neexistuje institucionalizovaný vztah mezi sportovcem a trenérem. Vzor pro mladé jezdce zpravidla představují jezdci starší a zkušenější. Většina začínajících skaterů se učí víceméně svépomocí, sledováním videí či pozorováním ostatních jezdců. Mnozí skateři v tom spatřují určitý druh svobody: „Když jezdíš na skejtu, můžeš si jít zajezdit, kdy chceš a nemusíš poslouchat žádného trenéra, kterej ti říká, co máš dělat.“⁴³

Nejen z tohoto důvodu je jedním z důležitých rysů skateboardingu jako subkultury specifický postoj jeho příznivců k autoritám. V sedmdesátých letech byl průměrný věk skateboardistů čtrnáct let.⁴⁴ Jednalo se téměř výhradně o zábavu teenagerů přirozeně narážejících na nepochopení svých rodičů, kteří v ježdění na skateboardu spatřovali módní vlnu či dětinskou aktivitu postrádající smysl. Přestože v jednadvacátém století nejsou výjimkou jezdci starší čtyřiceti let, největší procento skaterů stále najdeme v řadách chlapců ve věkové skupině patnáct až dvacet. Tato skutečnost dotváří image skateboardingu coby teenagerské kultury a skateři tak i dnes často narážejí na mezigenerační nepochopení. Obzvláště pak v zemích, kde je historie ježdění na skateboardu stále velmi krátká, například v Jordánsku.⁴⁵

Jistá rebelie vůči autoritám byla ve skateboardingu přítomná od jeho vzniku. Zpočátku nejvíce souvisela s prostým faktem, že se jednalo o novou zábavu mladých lidí, na niž starší generace pohlížela skepticky. Autoritu, proti níž bylo třeba se vymezovat, tak zpočátku představovala rodina. Kanadský film *Devil's Toy* z roku 1966 prezentoval skateboardisty jako rebelující mládež, která se dostává do střetů s policií.⁴⁶ V době, kdy se skateboarding začal ve větší míře objevovat v centrech měst, byli skateři konfrontováni s každodenní „realitou dospělých“. Prosté mezigenerační nepochopení získalo nový rozměr: svět dospělých byl nyní asociován s konformním kapitalistickým způsobem života. Užitelné využívání městského prostoru za účelem produkce a spotřeby bylo v rozporu s pohledem skaterů, kteří město vnímali jako hřiště.⁴⁷

Specifický vztah k veřejnému prostoru je jedním z faktorů, jehož pomocí zde definujeme

⁴¹ BORDEN, I. *Skateboarding, Space and the City: Architecture and the Body*. 2014. s. 168.

⁴² FORD, N., BROWN, D. *Surfing and Social Theory*. 2006. s. 66.

⁴³ Támer Bagaiein. Ammán. 6.12.2014.

⁴⁴ BORDEN, I. *Skateboarding, Space and the City: Architecture and the Body*. 2014. s. 140.

⁴⁵ Saif al-Qajsi. Ammán. 20. 9. 2014.

⁴⁶ BEAL B. *Skateboarding: The Ultimate Guide*. 2013. s. XV.

⁴⁷ BORDEN, I. *Skateboarding, Space and the City: Architecture and the Body*. 2014. s. 166.

skateboarding jako subkulturu. Přítomností skateboardingu v ulicích je silně manifestována jeho nonkonformní tvář, neboť využívání cizího majetku přináší konfrontaci se stanovenými normami. Image skateboardingu jako subverzní aktivity byla posílena v době, kdy skateři začali k ježdění nelegálně využívat vypuštěné bazény patřící k soukromým objektům a dostávali se tím do přímého střetu se zákonem.⁴⁸ Průkopníky tohoto stylu ježdění, který poprvé ukázal jakousi „antisystémovou“ tvář skateboardingu se stal mimo jiné tým známý jako Zephyr Boys, jehož členové Tony Alva, Jay Adams či Stacy Peralta se v sedmdesátých letech stali skejtovými ikonami. Atmosféra ježdění ve vypuštěných bazénech je dobře zachycena například v dokumentu *Dogtown and Z-Boys* Stacyho Peralty z roku 2001.⁴⁹ Z filmu je patrné, že skateři chápali pronikání na cizí pozemky jako novou výzvu, která samotnému ježdění dodávala ještě více adrenalinu. V očích majitelů pozemků a širší veřejnosti se tím nicméně automaticky stávali výtržníky.

Od druhé poloviny osmdesátých let se mnoho skaterů začalo orientovat na tzv. streetový skateboarding. Na místo speciálních ramp se nyní staly nejoblíbenějším terénem zídka, schody a lavičky. Skateboarding se tak znovu dostal do prostoru, který mu nebyl určen. S rostoucím počtem skateboardistů v ulicích byla města nucena přijímat opatření, která měla mládež od ježdění na veřejných prostranstvích odrazovat. V roce 1996 vydala newyorská radnice zákaz skateboardingu na chodnících a náměstích.⁵⁰ Aby skaterům poskytla kompenzaci, ve stejný čas nechala vystavět šestnáct nových skateparků, skateboarding z ulic tím však nevymizel.

Designéři skateparků nové generace, budované od devadesátých. let, se ve svých projektech snažili imitovat pouliční prvky využívané streetovými skatery.⁵¹ Města, která se rozhodla pro stavbu skateparků, nabízela skateboardistům možnost ježdění v bezpečném prostředí, bez rizika střetu se strážci pořádku. V roce 2008 již na území USA existovalo přes dva tisíce skateparků⁵² a například v České republice jich v roce 2014 bylo možné napočítat alespoň padesát. Nelze ovšem tvrdit, že by boom ve stavbě skateparků vedl k poklesu zájmu o streetové ježdění. Většina populárních skateboardových videí, která jsou ke shlédnutí na specializovaných serverech jako je Thrasher magazine či The Skateboard Mag, zachycuje ježdění v ulicích. Pokud chce jezdec natočit videoprofil, který zaujme širší publikum, musí jako prostředí zvolit street, jelikož skateparkové ježdění není pro internetové diváky tolik atraktivní.

Nabízí se zde paralela s dalšími extrémními sporty, zejména se snowboardingem. Podobně jako někteří snowboardisté dávají na místo upravených sjezdových tratí přednost jízdě v neprozkoumaném terénu, tzv. freeridu, pro skatery představuje streetové ježdění jakýsi neustálý

⁴⁸ BORDEN, I. *Skateboarding, Space and the City: Architecture and the Body*. 2014. s. 54.

⁴⁹ *Dogtown and Z-Boys* [dokumentární film]. Režie: S. PERALTA. USA. 2001.

⁵⁰ CHIU, CH. Street versus Parks: Skateboarding as a Spatial Practice in New York City. 2009. s. 104.

⁵¹ BORDEN, I. *Skateboarding, Space and the City: Architecture and the Body*. 2014. s. 87.

⁵² HOWELL, O. Skatepark as Neoliberal Playground. 2008. s. 475

proces objevování. Street je na rozdíl od skateparků, jakkoliv dobře postavených, vnímán jako přirozené prostředí, jenž dává větší prostor ke kreativitě. V případě videí a fotografií v časopisech navíc skateboarding zachycený ve streetu dotváří jeho rebelskou image, která je v neposlední řadě osvědčeným marketingovým nástrojem.⁵³

Vztah skateboardingu ke kapitalismu je ambivalentní a jeho analýza by vyžadovala podrobnější studii, která je nad rámec této práce. Skateboarding se stal marketingovým nástrojem korporací, jako je Nike či Adidas a někteří skateri se k tomuto fenoménu staví odmítavě. Například značka Consolidated Skateboards přišla s kampaní Don't do it, kterou chtěla upozornit na negativní vliv vstupu nadnárodních společností na skateboardový trh.⁵⁴ Pokoušet se plošně definovat skateboarding jako subkulturu bránící se komercializaci by však bylo chybné.

V obecné rovině lze nicméně tvrdit, že skateboarding se svým způsobem proti kapitalismu vymezuje svou přítomností mimo oficiálně vyhrazené plochy, o níž jsme hovořili výše. Iain Borden ve své knize *Skateboarding, Space and the City* charakterizuje streetový skateboarding jako formu kritiky urbanistického plánování moderních kapitalistických měst. Skateboardisté svou aktivitou, ať již vědomě či nevědomě, narušují tezi, že každý městský prvek má jasně danou, dopředu naplánovanou funkci. Místa, která jsou primárně určena produkčně-spotřebnímu cyklu získávají pro skatery alternativní význam. Obchodní dům skateboardistům nejlépe slouží v době mimo otevírací hodiny, kdy mohou nerušeně využívat architektonických prvků vhodných pro skateboarding v jeho okolí.⁵⁵ Libanonský skater Ian Masrí to vyjádřil takto: „Naprostá většina lidí jde přes den do města, aby vydělali peníze a večer se sem vrací, aby je utratili. My jako skateri se nacházíme mimo tenhle proces. Využíváme město nezávisle na tomto cyklu.“⁵⁶

Jak již bylo řečeno, streetový skateboarding zažil boom v osmdesátých letech a plně se rozvinul v letech devadesátých. Přestože i tehdy existovaly velké skateboardové firmy s několika miliónovými obraty, vlastněné hrstkou bohatých podnikatelů (Steve Rocco, Fausto Vitello)⁵⁷ a skateboarding rozhodně nebyl undergroundovou záležitostí, obecně panuje shoda, že byl v tomto období méně konformní než dnes. První dekáda jednadvacátého století přinesla výraznou komercializaci a posun směrem k mainstreamu. Skateparkový boom, ovládnutí skejtového trhu korporacemi (Nike, Adidas, Red Bull) jsou jen některé z příčin tohoto vývoje.⁵⁸

⁵³ CHIU, CH. Street versus Parks: Skateboarding as a Spatial Practice in New York City. 2009. s. 106.

⁵⁴ Mission Statement. *Don't Do It Foundation*.

⁵⁵ BORDEN I. *Skateboarding, Space and the City: Architecture and the Body*. 2014. s. 198.

⁵⁶ Ian Masrí. Bejrút. 25. 9. 2014.

⁵⁷ BORDEN I. *Skateboarding, Space and the City: Architecture and the Body*. 2014. s. 159.

⁵⁸ Pozn.: Nike vstoupil na trh s řadou skateboardové obuvi Nike SB v roce 2002, Adidas sponzoroval skatera Marka Gonzalese od konce 90. let, ale na skejtovém trhu začal být skutečně aktivní až od roku 2009
GOMEZ, B. How Did Nike Get the Swoosh into Skateboarding? A Study of Authenticity and Nike SB. 2012. s. 10.
SCHLEMMER, Z. All Killer No Filler – Dennis Busenitz and Adidas Skateboarding. *Sole Collector*. 2: 6. 2014.

I přes tento posun však nic nenasvědčuje tomu, že by přítomnost skateboardingu ve veřejných prostranstvích, s ní související étos nespoutanosti a neochota podřídit se stanoveným normám měly v budoucnu ustoupit do pozadí a stát se výsadou nejzavrtalejších rebelů. Je v tom jistý paradox: nejlépe placení profesionálové mají své vlastní soukromé, špičkově vybavené skateparky, sponzorské smlouvy s nadnárodními korporacemi a účastní se prestižních závodů s možností vyhrát astronomické částky. Na druhou stranu, naprostá většina z nich stále jezdí na streetových spotech, kde jsou stejně jako řadoví skateři často konfrontováni s ochrankou či s policií. Činí tak do velké míry kvůli poptávce fanoušků, kteří jsou zvyklí sledovat divácky atraktivnější videa a fotografie ze streetu. Zároveň se však díky tomu skateboarding udržuje ve svém přirozeném prostředí, čímž si uchovává svou rebelskou image a zůstává rozkročen mezi mainstreamem a nonkonformní subkulturou.

V této kapitole jsem nastínil některé ze základních atributů, které skateboarding odlišují od konvenčních sportů a dávají mu charakter subkultury. Přestože zde bylo cílem představit obecné charakteristiky, vzhledem k tomu, že se skateboarding formoval především v USA, není možné vyhnout se západnímu kontextu. Na základě poznatků získaných intenzivním terénním výzkumem vycházím z teze, že důležité atributy skejtové subkultury jsou mezi jejími příslušníky sdíleny globálně a lze je proto vztáhnout i na blízkovýchodní kontext, jímž se podrobněji zabývají následující kapitoly. Zaujímám zde podobné stanovisko jako Georgiana Nicoarea ve své práci zaměřené na fenomén graffiti v arabském světě. Arabští writeři (graffiti umělci) podle ní nejsou izolováni od mezinárodní graffiti komunity a v arabských metropolích lze v jejich prostředí pozorovat konvence, symboly a životní styl, které jsou asociovány s graffiti na Západě.⁵⁹

---

⁵⁹ NICOAREA, G. Cultural Interactions in the Graffiti Subculture of the Arab World. Between Globalization and Cosmopolitanism. 2012. s. 9.

6 Skejťová scéna v Jordánsku

6.1 Formování a vývoj scény

Než se začneme věnovat vývoji jordánského skateboardingu, nastiňme zde specifický vztah skaterů k dějinám jejich vlastní subkultury. Iain Borden v roce 2001 napsal, že pro skatery je charakteristická jakási lhostejnost k vlastní historii. Podle Bordena je pro skateboardisty nejdůležitější to, co se odehrává na konkrétním místě, v konkrétním okamžiku. „Skateři vidí ignorování minulosti jako něco, na co mohou být pyšní, v oslavování sebe samých jako průkopníků.“⁶⁰ Jeden z nejpoblárnějších profesionálních skaterů současnosti, Chris Cole (jeho fanouškovská stránka na facebooku má více než jeden a půl milionu označení „like“)⁶¹, si v rozhovoru pro Jenkem Magazine postěžoval, že „nemáme nic jako ESPN filmy, kde se (jejich tvůrci) vracejí zpátky do historie. V ostatních sportech každý zná důležité hráče, jako je Babe Ruth apod. Ve skateboardingu to ale neděláme, neučíme se o historii.“⁶²

V posledních deseti letech vzniklo několik dokumentárních filmů a knih, které o historii skateboardingu pojednávají a snaží se tak zlepšit povědomí mladých skaterů o kořenech jejich sportu/životního stylu. Na druhou stranu, nová skateboardová videa vznikají stejně rychle, jako upadají v zapomění. V internetovém věku nadprodukce a přeinformovanosti se jednotlivá audiovizuální díla stávají efemérní záležitostí a tento fenomén omezuje prostor pro ohlížení se do minulosti. Snaha tvůrců prezentovat skejťové komunitě skrze dokumentární filmy důležité mezníky její historie je tak do jisté míry negována nepřetržitým přísunem nových internetových klipů. „Teď je na netu každou minutu nějaké nové video, každý se na něj jednou podívá a to je celé. Dříve se čekalo rok, než vyjde nové video a celou tu dobu jsme koukali na ty videa, který jsme měli.“⁶³

Teze, že skejťová subkultura nemá vztah ke své historii snad platí v globálním kontextu, nikoli však lokálně, kdy jsou skateři sami jejími aktivními účastníky. I tak může být nicméně rekonstrukce dějin konkrétní lokální scény výzvou. V případě Jordánska většina skaterů zná formativní okamžiky ve vývoji skejťové scény, neboť byli zpravidla sami jejich účastníky, přesto mnohdy neexistuje shoda například v tom, kdy se tyto okamžiky odehrály. Jednotliví skateři zároveň různým událostem přikládají různý význam a některé mohou zcela opomíjet. I přes to, že existuje obecně sdílený rámec minulosti, na kterém se všichni skateři shodují, rekonstrukce historie jordánské skejťové scény nemůže být v některých aspektech zcela objektivní. Autor práce se může spoléhat pouze na výpovědi jejich členů a obraz, který zde vzniká, tak může být z části souhrnem

⁶⁰ BORDEN, I. *Skateboarding, Space and the City: Architecture and the Body*. 2014. s. 170.

⁶¹ viz Chris Cole. *Facebook*.

⁶² MICHNA, I. Breaking up with Zero and Chris Cole's Next Move. *Jenkem Magazine*. 28. 10. 2014.

⁶³ HROCH, M. Volnost, sloboda, frustrácia: Peter Molec. 2014.

nostalgických idealizací a záměrně či mimoděk pozměněných faktů, které nelze konfrontovat s písemnými zdroji. Tuto kapitolu je tedy nutné částečně chápat spíše jako nastínění toho, jak sami skateboardisté v Jordánsku chronologický příběh své komunity nahlíží, než jako faktografický přehled.

Nikdo dnes pravděpodobně nezjistí, kdo a kdy poprvé v Ammánu vlastnil skateboard. Zrod něčeho, co lze považovat za skejtovou scénu, lze nicméně datovat do roku 2002, kdy se Mohammed Zakaría začal s několika svými kamarády scházet za účelem skateboardingu na parkovišti v ammánské čtvrti Šmejsáni. Skateboard byl do té doby pro Zakaría spíše hračkou a netušil, že na něm lze provádět technicky náročné triky. Až v době, kdy získal přístup k internetu se dozvěděl, že existují profesionální jezdci a skateboarding skýtá možnosti neustáلهho sebezdokonalování. Internet tehdy šestnáctiletému Zakaríovi zároveň umožnil najít ve svém městě vrstevníky, kteří sdíleli stejné hobby. Na chatových forách vystupoval pod skejtovou přezdívkou a podařilo se mu spojit s dalšími začínajícími skatery.

Parkoviště ve čtvrti Šmejsáni, které se prvním ammánským skateboardistům stalo druhým domovem, záhy vystřídalo nově zbudované prostranství Šárea't Thaqáfe (Kulturní třída). Reprezentativně vyhlížející odpočinková zóna vystavěná u příležitosti jmenování Ammánu Arabským hlavním městem kultury se na samém počátku své existence stala útočištěm skaterů. Rozlehlá plocha s hladkým povrchem z leštěného kamene a velkým množstvím zídek a schodů různých parametrů představovala ideální prostředí pro streetový skateboarding.⁶⁴

Jordánští skateři se shodují, že jedním z mezníků prvních let existence ammánské skejtové scény byla soutěž Local Hero Tour pořádaná jordánským zastoupením značky Red Bull v areálu nákupního centra City Mall v roce 2003. Před vstupem do obchodního domu bylo rozmístěno několik objektů, které sloužily jako dočasný skatepark. Hamze Zahrán, jeden z příslušníků první generace ammánských skateboardistů, vzpomínal na skejtové závody jako na zlomový moment. Jejich konání předcházelo setkání ammánských skaterů, o němž se jeho účastníci dozvěděli prostřednictvím plakátů. Právě díky tomuto setkání se spojilo několik aktivních skupinek, které o sobě do té doby navzájem nevěděly. „Koukali jsme, kolik tam bylo skaterů, o kterých jsme předtím nevěděli, byl to úlet. Hodně z nich byli cizinci, který se do Ammánu přistěhovali s rodičema. To setkání a poznání novejších lidí nás hodně nakoplo.“⁶⁵

Přistěhovalci, zejména ze západních zemí, od počátku tvořili důležitou součást ammánské scény, která díky jejich přítomnosti získala kosmopolitní charakter. Jedněmi z těch, kteří se záhy připojili k Zakaríovi a dalším ammánským jezdcům, byli Američan Caleb Winship nebo bulharští

⁶⁴ Culural Street, Amman, Jordan. *Archnet*.

⁶⁵ Hamze Zahrán. Ammán. 10. 12. 2014.

bratři Nick a Alex.⁶⁶ I dnes se v Ammánu pravidelně střídají jezdci ze zahraničí, kteří lokální scénu pomáhají oživit.

V roce 2005 se v Ammánu podruhé konaly závody Red Bull Local Hero, tentokrát v areálu Parku krále Hussejna na severozápadě metropole. První místo v soutěži tehdy obsadil Sajf al-Qajsí, který je i v roce 2015 považován ze jednoho z nejlepších jordánských jezdců. Druhé závody v řadě měly podobný efekt jako ty první, uskutečněné v roce 2003. Skejťová scéna získala nový impuls, skateboarding pronikl k širšímu publiku a jeho popularita díky němu opět stoupla. Ammánská skejťová „crew“ se po uskutečnění závodů rozrostla o řadu nových členů.⁶⁷

Koncem roku 2007 založil Ahmed Sahlí internetový blog s příznačným názvem skatejordan.blogspot.com, který se stal první online platformou věnovanou výhradně ammánské skejťové scéně. Mladí ammánci se zájmem o skateboarding nyní mohli získávat užitečné informace, aniž by museli být přímo v centru dění. Blog Skatejordan byl pravidelně aktualizován až do roku 2011, kdy se jeho tvůrce Sahlí odstěhoval z Jordánska do USA.

V roce 2007 rovněž navštívil Jordánsko tým profesionálních skaterů ze zahraničí. Evan Collisson, Majsam Farádž, Kenny Reed, Steve Nesser a několik dalších jezdců přicestovalo z Dubaje do Jordánska, aby poznali místní skejťové poměry. V časopise Rage se později objevila fotoreportáž z jejich cesty, obsahující rozhovor s Ahmedem Sahlím.⁶⁸ Globální skejťová veřejnost tak poprvé dostala možnost zprostředkovaně poznat realie ammánské scény.

Ammánští skateři od počátku potýkali se zásadním problémem, jímž byl nedostatek nezbytného vybavení. Skateboardy bylo sice možné zakoupit ve sportovních potřebách, jednalo se však o nekvalitní výrobky, které jsou pro streetové ježdění a provádění triků nevhodné. Specializovaný skejťový obchod v Ammánu nikdy neexistoval. Mohammed Zakaría se rozhodl tuto skutečnost změnit a spolu se svým známým z Maďarska, který tou dobou v Ammánu pobýval, vytvořili v roce 2008 plán otevřít první skateshop ve městě. Původní idea byla však nakonec změněna a místo skateshopu vznikla v roce 2009 první arabská skejťová značka Philadelphia Skateboards.⁶⁹ Její činnosti je níže vymezena samostatná podkapitola.

Zakaríova značka byla aktivní do roku 2013. Po bezmála dvouleté přestávce pak zkraje roku 2015 ohlásila návrat na trh. I když se Philadelphia od počátku výrazně orientovala i na zahraniční trhy (SAE, Maroko, Belgie), dočasný konec jejího působení lze vidět v souvislosti s poklesem popularity skateboardingu, který v Ammánu nastal zhruba od roku 2012. Několik aktivních skaterů se v této době odstěhovalo z Jordánska do zahraničí: Ahmed Sahlí, Hamze Zahrán, či Sanad al-Wír

⁶⁶ Mohammed Zakaría. Ammán. 15. 10. 2014.

⁶⁷ Ahmed Sahlí. online rozhovor. 17.12. 2014.

⁶⁸ viz Jordan in Rage Magazine!. *Skate Jordan blog*.

⁶⁹ Philadelphia Skateboards. *Linked in*.

Philadelphia je původní antický název dnešního Ammánu.

odešli do USA, Mahdí Šámí odcestoval do Kanady, Sajf al-Qajší se přestěhoval do Libanonu. Scéna tak přišla o některé ze svých tahounů a mnozí mladší jezdcí pak ztratili motivaci. Někteří ammáňští skateři vzpomínají, že v letech 2008 až 2012 se na Šárea't Thaqáfe běžně scházelo dvacet až třicet lidí. V letech 2012 až 2014 však dříve frekventovaný spot často zel prázdnotou. Jedním z posledních skutečně aktivních skaterů byl v té době Támer Bagaiein.,,V zimě a na jaře 2014 jsem chodil skejtovat sám. Neměl jsem nic jiného na práci, ale ostatní se na to vykašlali.“⁷⁰

Byť se většina skaterů, kteří odešli do zahraničí, pravidelně vracela do Ammánu kvůli návštěvám příbuzných během prázdnin a svátků, jako skutečnou vzpruhu pro zdejší scénu lze vnímat až projekt 7Hills skatepark, který vzešel z iniciativy mezinárodní skupiny skaterů a jeho realizace byla započata koncem roku 2014. Okolnostmi uskutečnění projektu a jeho významem se budu zabývat v samostatné kapitole.

Výše jsme se seznámili s důležitými momenty ve vývoji jordánské skejtové scény. Prošla obdobími růstu i stagnace, ale díky tvrdému jádru skejtových nadšenců nikdy zcela nezanikla. Především z tohoto důvodu lze v souvislosti se skateboardingem v Jordánsku hovořit o svébytné subkultuře a nikoli pouze o jakémisi dočasném trendu. Následující podkapitoly si kladou za cíl tuto tezi podpořit a detailněji pojednat některé z výše uvedených charakteristik.

6.2 Jordánská scéna jako součást globální subkultury?

Rozsáhlejší výzkum, který by si kladl za cíl zjistit, do jaké míry se skateboardisté v různých zemích světa identifikují se svými americkými či evropskými protějšky a se skutečnou či domnělou transnacionální skejtovou komunitou a jak tato identifikace ovlivňuje jejich chování, zatím nebyl proveden. Neexistují ani odborné studie, které by skateboarding jako subkulturu pojednávali mimo rámec západního světa.

Světlou výjimkou je článek Jakub Jarolíma o skateboardingu v Indonésii, který v roce 2014 napsal pro časopis Crook. Byť má tento článek spíše populárně naučný charakter, autor nahlíží téma z antropologické perspektivy a své poznatky opírá jednak o odbornou kvalifikaci, jednak jako dlouholetý skater o bohatou osobní zkušenost. Mimo jiné zde píše:

„Nejsem blázen, abych si myslel, že existuje něco, jako globální subkultura skejtrů a v ní se opakují vzorce chování. To je mýtus a klišé, které vědomě šíří lidé, kteří ze skateboardingu chtějí profitovat. Jinými slovy, mnozí z nás se snaží chovat tak, aby dávali co nejvíce najevo, že jejich hlavní identitou je být skejtreem bez ohledu na kulturně-geografický kontext. V kontaktu s tak radikálně odlišnými kulturami, jako ty indonéské bezpochyby jsou, vám ale dojde, že to, co vaši

---

⁷⁰ Támer Bagaiein. Ammán. 6. 12. 2014

osobnost utvářelo tím nejzásadnějším způsobem, byl fakt, že jste součástí západní civilizace, která stojí na křesťanských hodnotách.“⁷¹

Jarolím tvrdí, že skateři v Indonésii jsou mnohem více formováni svou původní kulturou než faktem, že se hlásí ke skutečné či domnělé světové skejtové obci. Z toho usuzuje, že globální skejtová komunita je mýtus. Pokud bychom platnost této teze chtěli demonstrovat na příkladu jordánské skejtové scény, byla by přinejmenším sporná.

Identita jedince jistě nemůže být formována pouze jeho příslušností k subkultuře, ale význam této příslušnosti nelze podceňovat. Jestliže skateři sami sebe vnímají jako součást širší skejtové subkultury, pak jí skutečně jsou, aniž by nutně museli kopírovat všechny behaviorální vzorce rozšířené v zemích, kde se skateboarding těší delší tradici a větší popularitě. U většiny jordánských skateboardistů se navíc skutečně setkáme s některými rysy, které jejich komunitu poměrně zásadním způsobem odlišují od většinové společnosti (například kladný vztah ke konzumaci konopných drog).⁷² O jordánské skejtové scéně lze říci, že je silně westernizovaná. Do velké míry je to jistě způsobeno skutečností, že ammánská skateři se často stýkají se svými protějšky ze západních zemí a mnozí z nich na Západě sami žili. Chápaní sebe samých jako příslušníků globální subkultury však v tomto ohledu hraje nezanedbatelnou roli.

6.3 Tavící kotel – kosmopolitní charakter scény

Skateboardová subkultura je zpravidla vnímána jako jedna z těch, v níž se stírají etnické, popřípadě sociální rozdíly mezi jejími příznivci. Adrian Castañeda popisuje tento aspekt skateboardingu v kalifornském kontextu:

„Až po mnoha letech jsem si začal plně uvědomovat jak jedinečná a zřejmě nepravděpodobná byla naše přátelství. Zatímco někteří žili v klidných zámožných komunitách v Coronadu nebo v North San Diego County, ostatní denně přecházeli hranici z Tijuany, aby mohli skejtovat. Skrze skateboarding jsem měl možnost posunout nejen své fyzické hranice, ale i hranice sociální sféry. Měl jsem přátele ze všech tříd, etnických i socioekonomických a nikdy nám nepřišlo, že taková smíšená skupina byla mimo skateboarding něčím neobvyklým.“⁷³

Jordánská společnost není homogenní. Arabsko-izraelský konflikt způsobil opakovaný exodus Palestinců, kteří na území hášimovské monarchie našli svůj nový domov. V řídké osídlené zemi pak Palestinci během druhé poloviny dvacátého století početně převážili nad původním

⁷¹ JAROLÍM, J. Napadlo vás někdy se před skejtváním pomodlit?. 2014

⁷² Pozn.: Byť není možné dohledat přesná data, z poznatků získaných během terénního výzkumu vyplývá, že hašiš představuje v jordánské společnosti tabu a jeho konzumace je mnohem méně rozšířená než například v Egyptě

⁷³ CASTAÑEDA, A. Kick Flipped: How Skateboarding Rides With Race. *WireTap Magazine*. 30. 10. 2008.

obyvatelstvem Východního břehu Jordánu, které tvořili zejména příslušníci usedlých beduínských kmenů.⁷⁴ Výraznou národnostní menšinu v Jordánsku tvoří také kavkazští Čerkesové, jejichž předkové přišli na území dnešní monarchie koncem devatenáctého století⁷⁵, či Egypťané, kteří zpravidla představují levnou pracovní sílu.⁷⁶ V jednadvacátém století navíc počet obyvatel království výrazně narostl v důsledku přílivu uprchlíků z Iráku a Sýrie.

Co se týče náboženské identity, přes osmdesát procent jordánského obyvatelstva se hlásí k sunnitskému islámu. Zbytek pak tvoří především křesťané různých denominací, zejména členové Řecké ortodoxní církve.⁷⁷ V zemi lze nalézt také nepočtené komunity bahá'itů a drúzů.⁷⁸

Složení ammánské skejtové scény víceméně odráží demografickou situaci na celonárodní úrovni. Zakladatel Philadelphia Skateboards Mohammed Zakaríá, ostatními uznávaný jako „skejtový guru“, pochází z palestinské muslimské rodiny a narodil se v Nábulusu, kde zároveň strávil část dětství. Sajf al-Qajsí, jeden z nejtalentovanějších skateboardistů v regionu, je původem z Keraku, středně velkého města ležícího jižně od Ammánu, obývaného zejména tradičními jordánskými kmeny a hlásí se k sunnitskému islámu. Chálid Našaf a jeho bratr Omar jsou Syřané, rovněž muslimského vyznání. Támer Bagaiein, v současné době zřejmě nejaktivnější ammánský skater, je Jordánc z křesťanské rodiny. Miša Walídí, jeden z pravidelných návštěvníků Šára't Thaqáfe, má ruskou matku a palestinského otce. Sufján Zino je Čerkes.

Z hlediska národnostního původu a náboženské příslušnosti je tedy ammánská skejtová scéna velmi pestrá. Někteří jordánští skateři jsou praktikující muslimové, například Zakaríá důsledně dodržuje pravidelnou modlitbu. Jiní se k náboženským otázkám staví rezervovaně. Sufján Zino a Miša Walidi, kteří strávili část života v Rusku, uvedli, že se opakovaně setkali s proselytismem ze strany křesťanů i muslimů a necítí proto pevnou náboženskou identitu. Támer Bagaiein, který je křesťanského vyznání, se ke svému náboženství hrdě hlásí, což naznačuje i vytetovaný kříž na jeho rameni.

Jordánskou skejtovou scénu lze klasifikovat jako národnostně a konfesně heterogenní, to samé však nelze tvrdit ze socioekonomického hlediska. Nikdo ze stávajících skaterů nepochází z nižší či nižší střední třídy. Skateboarding je v Ammánu výsadou středostavovské kosmopolitní mládeže. Důvodem této skutečnosti může být do značné míry problematická dostupnost skejtového vybavení. Ačkoli bylo v Ammánu v letech 2009 až 2013 možné zakoupit desky Philadelphia

⁷⁴ MILTON – EDWARDS, B. HINCHCLIFFE, P. *Jordan: a Hashemite Legacy*. 2009. s. 46.

⁷⁵ SHOUP, J. A. *Culture and Customs of Jordan*. 2007. s.16.

⁷⁶ Egyptians in Jordan: Silent abuse for the price of bread. *Amman Net*. Migration Policy Centre. *Migration Facts Sheet*. 2013.

Pozn.: Egypťané tvořili v roce 2013 největší skupinu žadatelů o pracovní povolení v Jordánsku

⁷⁷ SHOUP, J. A. *Culture and Customs of Jordan*. 2007. s. 29 - 35

⁷⁸ Religions. *Jordan Expert*.

TELLER, M. *The Rough Guide to Jordan*. 2002. s. 215

Skateboards, ostatní hardware, tedy především polyurethanová kolečka a trucky (slitinové nápravy), je stále nutné získávat ze zahraničí. Největší šanci dostat se k tomuto zboží tak mají ti, jejichž příbuzní žijí mimo Jordánsko, nebo ti, kteří sami pravidelně cestují do zahraničí. Skejtové zboží lze sice objednat i přes internet, tato možnost je nicméně velmi nákladná. Když se k původní ceně zboží připočítají náklady na přepravu a clo, výsledné částky za skejtové vybavení výrazně převyšují ceny běžné v Evropě či v USA.⁷⁹

Jedním z výrazných rysů ammánské scény je tedy její kosmopolitní charakter. Mohammed Zakaría, zakladatel Philadelphia Skateboards, je jediným příslušníkem současné ammánské scény, který vycestoval do zahraničí pouze krátkodobě. Většina aktivních jordánských skaterů strávila mimo svou zemi alespoň rok. Nejčastější destinací byly Spojené státy americké, kde žije hned po Saúdské Arábii druhé nejvyšší procento jordánských emigrantů.⁸⁰ Mobilita je přitom obousměrná. Anas al-Džabajrí odešel z Los Angeles do Ammánu v roce 2010, naopak Hamze Zahrán, jeden z prvních jordánských skaterů, se ve stejném roce odstěhoval do americké Atlanty s vidinou větší šance získat kvalitní vzdělání.⁸¹ Ahmed Sahlí či Sajf al-Qajší výrazně formovali podobu skejtové scény, ale v Jordánsku žili pouze několik let, většinu života strávili v zahraničí.

Kosmopolitní charakter scény se odráží v jazykové rovině. Pokud se ammánští skateři sejdou na Šárea't Thaqáfe, zpravidla spolu hovoří anglicky, byť ovládají arabštinu. I když téměř všichni žili dlouhodobě v zahraničí, ne vždy to bylo v anglicky mluvících zemích. Například Miša a Sufján pobývali v Rusku. Přesto je pro ně angličtina naprosto přirozeným způsobem dorozumívání. Někteří ze skaterů uvedli, že angličtina je jednoduše praktičtější, především tehdy, když je konverzace zaměřená přímo na skateboarding. Dalším z často zmiňovaných důvodů upřednostňování angličtiny je skutečnost, že k lokální ammánské „crew“ se pravidelně přidávají cizinci, kteří nehovoří arabsky. Toto vysvětlení se objevilo na internetovém diskusním fóru 360 East:

„Farah: ‚Vždycky jsem si říkal, proč mezi sebou (skateři) hovoří anglicky.‘

Mohammed Zakaría: ‚Jak jsi si asi všimnul, mnozí z nás pocházejí z různých komunit, takže kromě angličtiny není další způsob, jak spolu komunikovat.‘“⁸²

Fakt, že angličtinu lze v ammánském skejtovém prostředí slyšet mnohem častěji než arabštinu může být příčinou absence byť nezákladnějšího arabského „skejtového slovníku“, který by skateři považovali za adekvátní. Například slovní spojení „jezdit na skateboardu“ je nezasvěceným okolím vyjadřováno slovy *lá'ba skít* (doslova hrát skateboard). Samotné slovo *skít* je

⁷⁹ Mohammed Zakaría. Ammán. 15. 10. 2014.

⁸⁰ Migration Policy Centre. *Migration Facts Sheet*. 2013.

⁸¹ Hamze Zahrán. Ammán. 10. 12. 2014.

⁸² Who is Amman's best skateboarder?. *360 East*. 15. 10. 2007.

pak výsledkem fonetické transkripce slova skateboard do arabštiny. Ježdění na skateboardu je také někdy překládáno jako *tazalludž*, což je poměrně široký pojem, zahrnující například bruslení nebo klouzání.

6.4 Město jako hřiště

Skateři nahlíží město specifickou optikou. „Město pro skatery nejsou budovy, ale množství obrubníků, okenních parapetů, zdí a zábradlí. (...) Například New York pro ně neznamena Sochu Svobody, Time Square či Central Park, ale Brooklyn banks, Harlem banks, Bell Plaza banks, atd.“⁸³ Pro chodce či turisty mnohdy nevýznamná místa jsou pro skatery důležitější než známé architektonické památky.

Nejdůležitějším spotem (jako spot je ve skejtovému slangu označováno místo vhodné k ježdění, na rozdíl od skateparku k tomu však není primárně určeno) pro ammánské skateboardisty je bezesporu Šárea't Thaqáfeh ve čtvrti Šmejsáni. Jak již bylo zmíněno, skejtová scéna se zde začala formovat kolem roku 2002. Od té doby skateboarding z tohoto místa nikdy nevyrazil. Třistašedesát metrů dlouhá a patnáct metrů široká pěší zóna lemovaná zídkami, schody a lavičkami disponuje hladkým povrchem z černého basaltu a červené žuly ideálním pro streetový skateboarding.⁸⁴ Moderně vyhlížející bulvár Šárea't Thaqáfeh byl vybudován u příležitosti vyhlášení Ammánu Hlavním arabským městem kultury v roce 2002 a podle oficiálních webových stránek jordánské královny Ránii získal ocenění Organizace arabských měst za nejlepší projekt v oblasti zkrášlení města.⁸⁵ Dnes již ovšem podle některých komentátorů příliš reprezentativně nepůsobí. Jak píše 'Usáma aš-Šaríf v článku *Amman: A Tale of One City* z roku 2014: „Fakt, že Kulturní třída bylo špatné pojmenování, neunikl mnoha pozorovatelům. (...) Galerie, které tu byly postaveny, byly nahrazeny obchody s falšovanými DVDčky.“

Ahmed Humejd píše ve své eseji *The 80's Refusing to Leave*, že čtvrť Šmejsáni je dnes slabým odleskem svého rozkvětu v sedmdesátých a osmdesátých letech a relativně nedávno realizovaný projekt Šárea't Thaqáfeh zde působí poněkud bizarně.⁸⁶ Zároveň glosuje: „Jediné pozitivum, které vzešlo z tohoto projektu (Culture Street) je, že se stalo neoficiálním centrem setkávání ammánských skateboardistů a in-line bruslařů.“⁸⁷

Je patrné, že skateboarding zde má své pevné místo, a že i pro širší veřejnost se jeho přítomnost stala jedním z charakteristických znaků Šárea't Thaqáfeh. Na anglické Wikipedii je

⁸³ BORDEN, I. *Skateboarding, Space and the City: Architecture and the Body*. 2014. s. 219-220.

⁸⁴ Cultural Street, Amman, Jordan. *Archnet*.

⁸⁵ Amman Arab Cultural Capital. *Queen Rania Al Abdullah*. 15. 1. 2003.

⁸⁶ HUMEJD, A. *The 80's Refusing to Leave: Shmeisani*. *360 East*. 3. 3. 2013.

⁸⁷ HUMEJD, A. *The 80's Refusing to Leave: Shmeisani*. *360 East*. 3. 3. 2013.

například uvedeno, že bulvár je známý také jako Skateboard Street.⁸⁸

Pro skatery samotné představuje Šárea't Thaqáfe nejen kvalitní streetový spot, ale především místo, kde mnozí z nich strávili podstatnou část svého mládí a poznali své nejlepší přátele. Většina skaterů přiznává, že k Šárea't Thaqáfe mají silnou emocionální vazbu. Spot často přirovnávají k filadelfskému Love Parku, který má v očích mnoha skaterů kultovní status a stal se známým díky řadě profesionálních jezdců z východního pobřeží USA, jejichž jména jsou s místem spojována (Josh Kalis, Stevie Williams, Ricky Oyola, Brian Wenning)⁸⁹. Šárea't Thaqáfe, stejně jako Love Park, má pro skatery symbolický význam a je úzce spjata s důležitými okamžiky ve formování skejtové scény. Je zajímavým faktem, že Love Park se nachází ve Filadelfii, pojmenované podle původního antického města, jež existovalo na území dnešního Ammánu.

Šárea't Thaqáfe není zdaleka jediným místem v Ammánu vhodným pro streetový skateboarding. Množství zídek, schodů a dalších objektů různých parametrů nabízí například prostranství před ammánskou radnicí či rekreační areál Parku krále Hussejna. Ammánští skateři však tato místa navštěvují pouze sporadicky. V případě Parku krále Hussejna lze tuto skutečnost vysvětlit jejich relativně velkou vzdáleností od městského centra, ammánská radnice se ovšem nachází přímo ve středu metropole. Skateři si nicméně nikdy nezvykli tento spot využívat. I když o jeho přednostech vědí, chybí zde vazba, kterou lze pozorovat ve vztahu k Šárea't Thaqáfe. Ta pro skatery představuje jakési zázemí, teritorium, v němž se cítí sebejistě.

Skateboarding na Šárea't Thaqáfe díky své dlouholeté přítomnosti zdomácněl. Kolemjdoucí, kteří vidí skateboardisty, zpravidla reagují pozitivně. Šárea't Thaqáfe nicméně nikdy nebyla ke skateboardingu oficiálně určena a skateboardisté vzpomínají, že zde několikrát došlo ke konfrontaci s policií. Jeden takový případ je zaznamenán na internetové platformě skatejordan.blogspot.com: „Včera večer (1. června 2008) bylo několik skaterů odvezeno z Šár'eat Thaqáfeh na policejní stanici. Proč? Nevím, co tuhle akci vyprovokovalo. Všichni museli podepsat papír, že už na Šár'eat Thaqáfeh nebudou jezdit, a když ano, dostanou pokutu tisíc dinárů.“⁹⁰

I když byl tento incident podle skaterů spíše ojedinělý, dokládá, že i nepočtená ammánská scéna díky své přítomnosti v ulicích někdy zažívá scénář známý ze západních velkoměst.

6.5 Styl se počítá

Jak již bylo zmíněno v jedné z předchozích kapitol, jedním ze znaků skejtové subkultury je specifický styl oblékání. Nelze ovšem bez výhrad tvrdit, že se jedná o spolehlivé poznávací znamení, neboť skateboardová móda výrazně zasahuje i mimo hranice subkultury. Podle

⁸⁸ List of roads in Amman. *Wikipedia: The Free Encyclopedia*.

⁸⁹ *Love Park Documentary* [dokumentární film]. Režie: On Video. USA. 2004.

⁹⁰ SAHLÍ, A. Shmeisani blacklist *Skate Jordan blog*. 2. 7. 2008.

kinezioložky Becky Bealové byl ve dvacátém století skateboarding hned po hip-hopu druhým nejdůležitějším fenoménem formujícím kulturu mladých lidí v USA.⁹¹ Není překvapivé, že hodnota skateboardového průmyslu byla na konci první dekády jednadvacátého století odhadována na 4,9 až 5,5 miliard amerických dolarů.⁹² Skateboardový styl silně proniká do mainstreamu a přinejmenším na Západě tak nelze na první pohled identifikovat skatera pouze na základě jeho vzhledu. Skateboardová móda je velmi snadno dostupná a řada lidí v ní nachází zalíbení, aniž by se nutně sami museli věnovat skateboardingu.

V některých arabských zemích, mezi něž patří i Jordánsko, je však situace svým způsobem odlišná. Jak bylo zmíněno výše, v Jordánsku neexistují specializované obchody se skateboardovým zbožím. Pakliže se někdo obléká jako skater, lze soudit, že daná osoba je ve skejtové subkultuře nějakým způsobem zainteresovaná. V tomto ohledu lze Jordánsko přirovnat k České republice v devadesátých letech. „Když měl někdo skejtové boty, mohl jsi si být celkem jistý, že skejtuje. Po roce 2000 se to změnilo, skejtové věci začal nosit každý.“⁹³

Styl oblékání, který se na Západě stal víceméně mainstreamem a v podstatě ztratil symbolický význam, tak lze v zemích, jako je Jordánsko, stále chápat jako vyjádření příslušnosti k subkultuře. Objednávat skejtové oblečení přes internet je pro většinu ammánských skaterů příliš nákladné, a tak jej zpravidla získávají od známých žijících v zahraničí, nebo příležitostně na tzv. Pátečním trhu, stejně jako specializovanou obuv, která je nedílnou součástí skejtové módy. Páteční trh, do října roku 2014 situovaný v ammánské čtvrti 'Abdalí'⁹⁴, nabízí širokou škálu spotřebitelského zboží, přičemž největší část je vyhrazena oblečení a obuvi. Místní prodejci nakupují zboží od velkoobchodníků, kteří jej získávají na mezinárodním trhu s použitým oblečením.⁹⁵ Pár lehce opotřebovaných bot značek Vans, Fallen, či Etnies je zde možné pořídit za méně než deset jordánských dinárů (čtrnáct USD). Existence ammánského Pátečního trhu je tak pro skejtovou komunitu velmi přínosná.

Skateboardová móda nevzniká ve vakuu. Skateboarding je často spojován s nonkonformními hudebními žánry, jako je punk, hardcore či hip-hop⁹⁶ a vliv těchto hudebních stylů je patrný i ve skejtové módě. Z hip-hopové estetiky silně čerpá například populární značka Dirty Ghetto Kid (její facebooková stránka má jeden a půl milionu označení „like“)⁹⁷. Naopak s tvrdou

---

⁹¹ BEAL, B. *Skateboarding: The Ultimate Guide*. s.2.

Pozn.: pojem „kultura mladých lidí je překladem adekvátnějšího anglického pojmu „youth culture“

⁹² BEAL, B. *Skateboarding: The Ultimate Guide*. 2013 s.2.

⁹³ Skater Miroslav Brož. Rozhovor. Tábor. 23.1.2015.

⁹⁴ Pozn.: Od října 2014 se Páteční trh nachází ve čtvrti Ras al-'Ajn a jeho kapacita byla výrazně omezena

COZZENS, R. What is behind the Abdali Market Move?. *Tiber*. 26. 11. 2014

⁹⁵ COZZENS, R. What is behind the Abdali Market Move?. *Tiber*. 26. 11. 2014

⁹⁶ BUCKINGHAM, D. Skate perception: Self-representation, Identity and Visual Style in Youth Subculture. 2009. s. 6.

⁹⁷ viz DGK. *Facebook*.

kytarovou hudbou jsou zpravidla asociovány známé značky jako Zero Skateboards či Black Label (devět set tisíc, respektive dvě stě tisíc označení „like“)⁹⁸.

Tento fenomén je patrný i v Ammánu. Někteří skateři, například Chálid Našaf, jsou výrazně ovlivněni hip-hopovou subkulturou, což se projevuje především právě ve stylu oblékání – typické jsou široké kalhoty a baseballové čepice s rovným kšiltem. Támer Bagaiein se naopak kromě skateboardingu věnuje hře na bicí a v minulosti působil v jedné z jordánských metalových kapel Dragonrider. Jeho vztah k tvrdé hudbě se odráží i v jeho zálibě v tetování a v černých tričkách s logy metalových formací.

6.6 Hudba jako nedílná součást skejtové subkultury

Skateboarding je s hudbou nerozlučně spjat. Velké skateboardové časopisy jako Thrasher Magazine či Transworld Skateboarding obsahují pravidelné hudební rubriky. Součástí téměř každého skateboardového videa je soundtrack, který může v případě přelomových snímků formovat hudební vkus skaterů po celém světě.

Lze říci, že skateboarding jako aktivita výrazně orientovaná na kreativitu přirozeně přitahuje jedince s uměleckými sklony.⁹⁹ Mnoho skaterů se aktivně věnuje výtvarné činnosti nebo hře na hudební nástroj. Platí to i v některých blízkovýchodních zemích. Ride Channel, populární skejtový videokanal na Youtube, zveřejnil krátký dokumentární film *A Portrait of a Skateboarding Artist*, který zachycuje skateboarding a výtvarnou práci Zijáda Ašrafa žijícího v egyptské Alexandrii.¹⁰⁰ S nezávislou hudbou je skateboarding úzce propojen zejména v Libanonu. Skater Ian Masrí zpíval a hrál na kytaru v punkové kapele The Passive Standouts, která v roce 2011 zvítězila v hudební soutěži Battle of the Bands v Bejrútu a následně vystoupila na světovém finále v Londýně¹⁰¹ Další bejrútský skateboardista Násseer Mukarreš působí v hardcoreové kapele Detox, údajně prvním libanonském uskupení ve svém žánru.¹⁰²

Jak již bylo zmíněno, tvrdá rocková hudba má své aktivní příznivce mezi skatery i v Jordánsku. Támer Bagaiein byl členem metalové kapely Dragonrider a Miša Walidi se věnoval punkové hudbě. Jak metal, tak punk podle nich nejsou v Jordánsku společensky akceptovanými žánry. Punk je zpravidla asociován s anarchií, zatímco metalová hudba je často nahlížena ve spojení se satanismem.¹⁰³ Přesto je patrné, že o metal je v Jordánsku zájem. Na internetových stránkách The

⁹⁸ viz Zero Skateboards. *Facebook* a Black Label Skateboards. *Facebook*.

⁹⁹ COLBERG, T. *The Skateboarding Art*. 2013. s. 25

¹⁰⁰ *A Portrait of a Skateboarding Artist – PUSH* [dokumentární film]. Režie: M. IBRAHIM. Egypt. 2014.

¹⁰¹ CHEHAYEB, K. Interview with the Passive Standouts – Lebanese Representative in GBOB 2011. *Lebmetal*. 8. 9. 2014.

¹⁰² ROACH, I. Lebanon's Punk Scene. *Now*. 8. 1. 2013.

¹⁰³ Támer Bagaiein. Ammán. 21. 11. 2014.

Official Site of Arabian Metal & Rock lze najít seznam a profily devětačtyřiceti jordánských kapel, z velké většiny metalových.¹⁰⁴ Ramí Abdel Rahmán ve svém článku *Jordan: We were rebels* píše, že v devadesátých letech se metaloví muzikanti a jejich fanoušci kvůli svému údajnému spojení se satanismem často dostávali do problémů.¹⁰⁵ První dekáda jednadvacátého století přinesla metalové scéně v zemi změnu, podle Rahmána také proto, že jordánské bezpečnostní složky se začaly orientovat na boj s náboženským extremismem a zájem o rebelující mladé lidi v černých tričkách a s dlouhými vlasy tak částečně opadl.¹⁰⁶ Ammánští skateři, kteří mají zkušenost s hraním v tvrdších rockových kapelách, však tvrdí, že vystupovat živě stále přináší riziko konfrontace. Ačkoli koncert může ukončit i policie, muzikanti se prý nejvíce obávají možného zásahu militantních stoupců Muslimského bratrstva. Miša Walidi uvedl, že v kapele přestal působit především z tohoto důvodu. Támer Bagaiein opustil Dragonrider kvůli neshodám s ostatními členy uskupení.

Přestože žádný z ammánských skaterů dnes tedy aktivně nepůsobí v kapele, lze říci, že tvrdá hudba sehrála ve vývoji skejtové scény důležitou roli. Jak Miša, tak Támer přiznávají, že skateboarding ovlivnil způsob, jakým chápou hudbu, a naopak. Hudbu jako důležitou součást skejtové subkultury pak chápou i ti skateři, kteří nikdy sami aktivními muzikanty nebyli.

6.7 Jordánská skejtová scéna a lehké drogy

Skateboarding je jednou ze subkultur, o nichž lze tvrdit, že se vyznačují otevřeným vztahem k lehkým drogám. Mnoho profesionálních jezdců se netají tím, že pravidleně konzumují marihuanu. Některé skateboardové značky dokonce používají tematiku lehkých drog jako svůj marketingový motiv. Jedním z dobrých příkladů je populární výrobce skejtových desek Baker. Full-length videa (videa, v nichž mají všichni členové skateboardového teamu svůj vlastní dvou- až třímínutový profil) této kalifornské značky jsou skatery považována za klasiku a v databázi skateboardových videí www.skatevideosite.com se řadí mezi nejsledovanější.¹⁰⁷ Mezi jezdce, kteří značku reprezentují, patří například Andrew Reynolds, který se na konci devadesátých let stal jednou z tváří série videoher Tony Hawk's Pro Skater. Název Baker přitom neodkazuje na pekařství, ale na kouření marihuany. Slovo „baker“ ve slangové angličtině znamená to samé, co „stoner“, tedy notorický kuřák konopí. Výrobce skateboardových bot Huf uvedl na trh ponožky s motivem konopných listů. O jejich oblíbenosti může svědčit to, že při zadání slova „huf“ do vyhledávače Google se „huf socks“ objeví jako první možnost. Marihuanu lze tedy bezesporu považovat za fenomén, který je se skateboardingem úzce provázán. Platí to samé i na Blízkém východě,

¹⁰⁴ viz Bands: Jordan. *The Official Site of Arabian Rock & Metal Music*.

¹⁰⁵ ABDEL RAHMÁN, R. Jordan: We were rebels, *Freemuse*. 8. 10. 2009.

¹⁰⁶ ABDEL RAHMÁN, R. Jordan: We were rebels. *Freemuse*. 8. 10. 2009.

¹⁰⁷ viz Top searches. *Skatevideosite*.

konkrétně v Jordánsku, kde je konzumace drog obecně vnímána jako tabu?¹⁰⁸ Několikrát jsem v této práci zmínil, že jordánští skateři se nechávají ovlivnit tím, jak skateboardová subkultura vypadá na Západě. Ať už se jedná o hudbu, či styl oblékání, najdeme paralely, které naznačují, že sami sebe vnímají jako součást širší globální komunity, jež pomáhá určovat jejich identitu. Terénní výzkum ukázal, že i přes rizika, která užívání marihuany přináší, se většina skaterů oblibou konopných drog netají.

Podle konzumentů je marihuana v Jordánsku klasifikovaná jako nebezpečná droga a jejím uživatelům hrozí vězení i za držení malého množství, odpovídajícího přibližně jedné cigaretě. Na Youtube lze najít edukační videa studentů Jordánské univerzity, která zábavným způsobem odrazují mladé lidi od braní drog. Hašiš, respektive marihuana, je zde z hlediska rizik užívání stavěna na podobnou úroveň jako heroin.¹⁰⁹

Podle mladých Jordánců je užívání marihuany velmi riskantní. Jak naznačuje výpověď několika konzumentů, *muchábarát*, tedy tajná policie, údajně využívá osoby zadržené v souvislosti s užíváním či prodejem drog jako své tajné agenty, motivované k donášení informací vidinou možnosti snížení případného trestu za překročení zákona. Především z tohoto důvodu je pro uživatele z řad skateboardistů typická velká ostražitost a většina z nich konzumuje marihuanu pouze v soukromí, v přítomnosti osob, které sami dobře znají.

Většina ammánských skaterů má s konzumací konopných drog osobní zkušenost a někteří je užívají pravidelně. Nejčastěji je konzumován hašiš, který je dostupnější než konopné květy. Článek na internetovém magazínu Sensiseeds, zabývající se problematikou lehkých drog, uvádí, že většina konopných drog je do země dovážena z Libanonu.¹¹⁰ Rozlehlé údolí Biqá' na severovýchodě země je mezi Jordánci dobře známé produkcí relativně kvalitního hašiše. Uživatelé dotazovaní v rámci terénního výzkumu ovšem zmiňovali, že marihuana, kterou nejčastěji konzumují, pochází z oblasti Mrtvého moře.

Nákup a konzumace drog přináší značná rizika. Několik dotázaných konzumentů vypovědělo, že kvůli držení marihuany strávili několik dní ve vazbě. Abdalláh (nejedná se o skutečné jméno), který má americké občanství, navštívil zemi poprvé v roce 2004 a od roku 2014 zde žije kvůli zaměstnání. Při své první návštěvě byl zatčen policií kvůli držení marihuany a strávil v cele pět dní. Během výslechů byl údajně bit obuškem do břicha, aby policii prozradil jména lidí zapojených do drogového obchodu. Abdalláh není jediný, kdo hovořil o zkušenostech s pobytem ve vazbě. Táreq byl v roce 2014 zadržen policií a obviněn z prodeje marihuany: „Šoupli mě na

¹⁰⁸ Pozn.: Informace v této kapitole se zakládají na rozhovorech s Jordánci, kteří byli ochotni se k tématu vyjádřit, pevná data k problematice užívání konopných drog nelze dohledat.

¹⁰⁹ viz Lau kunt makání, Al-hašiš wa al-muchadarát. *Youtube*.

¹¹⁰ SESHATA. Cannabis in Jordan. *Sensi Seeds*. 3. 3. 2014.

samotku. Jediný, co tam bylo, byla plesnivá matrace. Nebyl tam žádný záchod, takže sem musel močit do rohu.“¹¹¹

Drsná zkušenost s policejními orgány konzumenty zpravidla neodrazuje, vede je nicméně k větší ostražitosti. Marihuanu skateři užívají pouze v soukromých prostorech, zpravidla v bytech. Na otázku, proč ammánští skateboardisté marihuanu konzumují, pochopitelně neexistuje jednoznačná odpověď. Často zmiňovaným důvodem je příjemný stav mysli, který má konzumace konopných drog navozovat. Stejně tak lze ovšem oblibu marihuany chápat jako globálně sdílený znak subkultury. Do země pravidelně cestují skateři ze Západu, v jejichž domovských státech není konzumace marihuany tabuizována. Kouření hašiše či marihuany pak funguje jako jakýsi socializační prostředek, který vedle skateboardingu samotného potvrzuje sounáležitost s globální scénou.

6.8 Philadelphia Skateboards – první arabská skejtová značka

Aby se skateboardová scéna mohla v konkrétní zemi či městě rozvíjet, musí zde existovat dodavatel potřebného vybavení. Materiální zázemí lze z určitého hlediska považovat za důležitější kritérium pro rozvoj subkultury než například míru společenské otevřenosti. Wisám Šadíd, průkopník graffiti v Jordánsku řekl, že v Saúdské Arábii se graffiti daří lépe než v jeho zemi, neboť v hlavním městě Džedda lze pořídit produkty značky Montana, jež se specializuje na výrobu kvalitních sprejů určených pro street art.¹¹² Podobně, třeba ježdění na freestyle BMX kole se v Ammánu aktivně věnují pouze dva lidé, neboť zde neexistuje specializovaný obchod s potřebným vybavením a dovoz jízdního kola ze zahraničí představuje velmi nákladnou záležitost.¹¹³

Co se skateboardingu týče, distribuce a obchody lze najít na několika místech v regionu, například v Dubaji, v Egyptě, Ománu či v Libanonu. Lokální značky nabízející své vlastní produkty jsou nicméně v arabském světě pouze dvě: marocké Atlas Skateboards a jordánské Philadelphia Skateboards.

Philadelphia Skateboards založil skater Mohammed Zakaríá v roce 2009. Jeho původní idea otevřít v Ammánu specializovaný obchod v té době přerostla v nápad nabízet vlastní autentické produkty. I když hlavním podnětem Zakaríova rozhodnutí bylo zlepšit dostupnost skejtového vybavení v Jordánsku, od počátku usiloval o vytvoření značky, která zaujme skatery i mimo arabský svět. Spolu s grafickým designérem Ramím Affífim vytvořil osobitou image, jejíž podstatou měl

¹¹¹ Táreq Z.. Ammán. 11. 10. 2014.

¹¹² Wisám Šadíd. Ammán. 16. 10. 2014.

viz Montana Cans now available at Dhad Store/Saudi Arabia. *Montanablog*.

¹¹³ Freestyle BMX jezdec Omar Aghbar. Ammán. 20. 11. 2014.

být důraz na arabský původ Philadelphia Skateboards. Jako logo byl zvolen nápis Philadelphia v arabském jazyce. Mezi motivy na skateboardových deskách prodávaných v letech 2009-2013 najdeme například postavy v typických fezech nebo nápisy „My camel's in the garage.“ (Můj velbloud je v garáži) či „Philadelphia is the bomb.“ (Philadelphia je bomba).¹¹⁴ Snaha s nadhledem reflektovat zažitá stereotypy o arabských společnostech a kultuře je tak jedním z důležitých rysů image značky.

Nedílnou součástí úspěšných skejtvých firem je tým jezdců, který je reprezentuje prostřednictvím videí, fotografií či účastí na soutěžích. Tým Philadelphia sestával v roce 2013 ze skaterů z pěti zemí světa. Pro Zakariu bylo důležité vybrat takové jezdce, kteří jsou nejen dobrými skateboardisty, ale „musí být pozitivními/aktivními členy komunity, kteří dokáží pozitivním způsobem reprezentovat Philadelphia Skateboards.“¹¹⁵

Prvním členem týmu se stal Majsam Farádž z Dubaje. Farádže následoval jordánský skater Sajf al-Qajsí a v následujících letech se tým rozšířil o kanadského skatera Marcuse Marcoux, američana Evana Collisona a holanďana Tristana Koelewijna. Zakaríovi se tak podařilo vytvořit mezinárodní hnutí, které však zároveň bylo provázáno s filosofií značky kladoucí důraz na její arabské kořeny. Evan Collison strávil většinu života v Dubaji, Marcus Marcoux vyrůstal v Abú Dhabí, kam se pravidelně vrací.

S rozvojem značky se Zakaríovi podařilo navázat spolupráci s distributory po celém regionu. Mezi lety 2009 až 2012 bylo možné desky Philadelphia zakoupit v Libanonu, ve Spojených arabských emirátech a v Maroku. V době největšího boomu byly skateboardy distribuovány také do Belgie. Během aktivního působení na skateboardovém trhu prodala podle Zakarii značka Philadelphia Skateboards bezmála 800 desek.¹¹⁶

Tait Colberg ve své knize *Skateboarding Art* charakterizuje skateboarding jako formu umění¹¹⁷ a řada skaterů tento pohled sdílí – ježdění na skateboardu chápou mnohem více jako způsob uměleckého vyjádření, než jako sport. Philadelphia Skateboards z této perspektivy do značné míry vychází. V roce 2010 se Zakaría zapojil do projektu City Language, jehož cílem bylo prezentovat ammánskou nezávislou, „pouliční“ kulturu (thaqáfát aš-šáre'a). V rámci této akce se spojilo přes dvacet jordánských umělců, aby výtvarně zpracovali nepotíštěné skateboardové desky.¹¹⁸ Velmi podobná událost se uskutečnila ještě v roce 2012 v galerii The Studio, přičemž

---

¹¹⁴ viz SAHLÍ, A. „Feeling Arab“ with Philadelphia Skateboards. *Skate Jordan*. 23. 6. 2010.

¹¹⁵ ALLERS, J. One board at a time: Mohammed Zakaria – Jordan's skateboarding pioneer. *Beats and Breath*. 16. 9. 2013.

¹¹⁶ Mohammed Zakaría. online rozhovor. 20. 3. 2015.

¹¹⁷ COLBERG, T. *The Skateboarding Art*. 2013 s. 25.

¹¹⁸ viz Foresight32 Art Gallery. „Lughat al-madína – City language“ Urban Art Exhibition. *Facebook*.

tentokrát se participujících výtvarníků sešlo ještě více.¹¹⁹ Značce Philadelphia Skateboards se tak podařilo propojit svou činnost s jordánskou nezávislou uměleckou scénou a ukázat, že blízký vztah k výtvarnému umění je důležitou součástí její image.

V roce 2013 Zakaríia pozastavil činnost firmy, především z důvodu vysokých cel na dovážené zboží. Skateboardové desky nebylo možné vyrábět lokálně kvůli absenci vhodného dřeva a jejich produkci tedy zajišťovala zahraniční manufaktura. Náklady na dovoz zboží ovšem znemožňovaly dosahovat takových zisků, které by Zakaríiovi dovolovaly plně se věnovat své značce.¹²⁰ Podle Mohammeda Hidžázího, novináře z publicistického serveru 7iber, vyšplhá poplatek za proclení zboží zpravidla až na padesát procent celkového součtu odhadované hodnoty, ceny za dovoz a pojištění.¹²¹ Za takových okolností je dle jeho slov provoz drobného podnikání závislého na importu velmi náročný.

Po bezmála dvouleté pauze nicméně Zakaríia ohlásil návrat Philadelphia Skateboards na trh. Díky několika zahraničním organizacím, které v regionu v současné době budují skateparky a snaží se skateboarding zpřístupnit většímu počtu mladých lidí, je možné očekávat výrazný růst zájmu o tuto aktivitu.

6.9 Skateboarding v očích jordánské veřejnosti

Pro svou rebelskou image bývá často skateboarding na Západě nahlížen jako společensky nežádoucí fenomén. „Lidmi zvnějšku jsou skateři vnímáni jako rebelové, sociální devianti, nebo jednoduše jako odlišní lidé. Skateboarding je zakázán na veřejných místech a běžně jsou zde umístěovány cedule, které skateboarding zakazují.“¹²²

Jordánská společnost je převážně muslimská a je charakterizována jako konzervativní.¹²³ Skutečnost, že skateboarding má silně západní esenci a nonkonformní, rebelskou image, může vést k přesvědčení, že tato aktivita musí být v takovém prostředí automaticky nahlížena negativně. V roce 2007 se na internetovém diskusním fóru 360 East objevilo tvrzení ze strany skaterů, že skateboarding začal být asociován se satanismem. „Zdá se, že každá nová forma sebevyjádření se v Jordánsku setká s nařčením ze spojení se satanismem. V devadesátých letech to byl heavy metal a mládež v černých tričkách. Teď to jsou skateboardisté?“¹²⁴

Spojování skateboardingu se satanismem nicméně nelze pokládat za rozšířený jev. Kvantitativní průzkum veřejného mínění uskutečněný v různých částech hlavního města na podzim

¹¹⁹ The Daydreamer – Art on Board. *Tip'n'tag*. 10. 9. 2012.

¹²⁰ Mohammed Zakaríia. Ammán. 26. 10. 2014.

¹²¹ Mohammed Hidžází. online rozhovor. 10. 4. 2015.

¹²² MOORE, L. An Ethnographic Study of the Skateboarding Culture *The Sports Journal* 5. 10. 2014.

¹²³ SHOUP, J. A. *Culture and Customs of Jordan*. s. 87.

¹²⁴ Who is Amman's best skateboarder? *360 East*. 15. 10. 2007.

roku 2014 ukázal, že obyvatelé Ammánu nahlízejí skateboarding především jako sport a negativní percepce je spíše ojedinělá. Ježdění na skateboardu je rovněž někdy nahlíženo jako dětinská aktivita: „Když jdu jezdit, táta se někdy ptá ostatních, kde jsem a dostane odpověď, že si zase hraju s tím dřevem (*lá'ba bil-chašab*). Je to jako, když místo toho, abych řekl, že někdo hraje fotbal, řeknu, že si šel hrát s míčem.“¹²⁵

Následující odstavce se blíže zabývají tím, jak je skateboarding v Jordánsku obecně vnímán a jaké o něm lidé mají informace. Výše zmíněný průzkum veřejného mínění byl prováděn tak, aby zahrnul širší socio-ekonomické spektrum respondentů. Celkem sto dotazníků s otázkami týkajícími se skateboardingu bylo rozdáno v kampusu Jordánské univerzity a v ammánských čtvrtích 'Abdún, Marká a Madínat ar-Rijádíja.

První otázka se pokoušela zjistit, zda, popřípadě kde, se respondenti se skateboardingem setkali. Deset procent dotázaných odpovědělo, že se se skateboardingem neseťkali vůbec. Osmatřicet procent respondentů vidělo skateboarding v televizi, osmnáct procent na internetu a devětadvacet procent na vlastní oči. Osmadvacet procent dotázaných zároveň odpovědělo, že skateboarding sami zkusili. Zde je nicméně nutné rozlišit mezi skateboardingem, jenž zahrnuje provádění triků a vyžaduje specializované vybavení a skateboardingem jako dětskou hrou, k níž postačuje levnější skateboard ze supermarketu či obchodu se sportovními potřebami. Dotázaní, kteří měli svou zkušenost blíže specifikovat uvedli, že vyzkoušeli druhý zmiňovaný typ ježdění.

Pětadvacet procent dotázaných správně odhadlo, že v Jordánsku je méně než dvacet aktivních skateboardistů, jednatřicet procent pak jejich počet odhaduje na více než sto. Přestože v Ammánu již v době průzkumu existoval specializovaný skejtový park, třicet procent respondentů se kloní k tvrzení, že v zemi žádná takováto plocha neexistuje.

Skateboarding je Jordánci považován za relativně nebezpečný sport. Devětašedesát procent dotázaných uvedlo, že jej pokládají za nebezpečnější než například fotbal či cyklistiku. Sedmasedmdesát procent účastníků průzkumu se přesto domnívá, že skateboarding je či spíše je vhodnou aktivitou pro mládež. Pouze čtyři a půl procenta respondentů odpovědělo, že ježdění na skateboardu vhodnou aktivitou není či spíše není. Celých osmadvacet procent dotázaných by nicméně svým dětem ježdění na skateboardu neumožnilo. Pětašedesát procent respondentů by přitom skateboarding samo rádo v budoucnu vyzkoušelo.

Jistým paradoxem je, že ačkoli skateboarding je více než třemi čtvrtinami dotázaných vnímán pozitivně, celých čtyřiačtyřicet procent účastníků průzkumu má za to, že skateboarding není kompatibilní s jejich kulturou a zvyky. Přinejmenším jednadvacet procent dotázaných tak vyjádřilo stanovisko, že sami skateboarding nahlízejí kladně, ze společenského hlediska se však podle nich

---

¹²⁵ Sajf al-Qajší. Ammán. 20. 10. 2014.

do Jordánska nehodí. Ti, kteří skateboarding vidí jako nekompatibilní s místní kulturou a zvyky, měli dále vysvětlit proč. Většina osob z této skupiny vyjádřila názor, že jordánská společnost je na akceptování takto nekonvenčního sportu příliš konzervativní.

Rozdělení respondentů podle místa provádění průzkumu nepřineslo u většiny otázek diametrální rozdíly ve výsledcích. Zejména u těch, jejichž cílem bylo zmapovat obecné povědomí o skateboardingu. Jisté odlišnosti lze najít u otázek, které se více než o informovanost zajímaly o názory respondentů. Rozdělení dotázaných podle socioekonomického klíče se nejvíce projevilo u otázky týkající se kompatibility skateboardingu s místní kulturou. Ve čtvrti 'Abdún v západním Ammánu, považované za jednu z nejzámožnějších lokalit ve městě¹²⁶, se pouze třináct procent účastníků průzkumu přiklonilo k názoru, že skateboarding není či spíše není slučitelný s jejich kulturou a zvyky. V celkovém součtu přitom tento názor zastávalo čtyřiačtyřicet procent respondentů. Podobně, žádný z dotazovaných ve čtvrti 'Abdún se nedomníval, že skateboarding není vhodnou aktivitou pro mládež. Je tedy možné soudit, že majetnější obyvatelé západního Ammánu mají menší tendenci vnímat pronikání západních trendů do jordánské společnosti jako problematické.

Vzhledem k tomu, že skateboardisté představují v Ammánu marginální skupinu a jejich činnost je spíše okrajovou záležitostí, nelze očekávat, že všichni respondenti vyjádřili svými odpověďmi jasně formulovaný názor. Při hodnocení výsledků je nutné si uvědomit, že odpovědi mohou být založené pouze na matných představách, které Jordánci o skateboardingu mají. Přesto je patrné, že většina Jordánců zná skateboarding alespoň zprostředkovaně a téma vyvolává jisté asociace. Vyloženě negativní pohled na skateboarding je ojedinělý, velká část respondentů jej nicméně vnímá jako neslučitelný se svou kulturou. Lze usuzovat, že klíčovou roli zde hraje společenský konzervatismus, který v řadě obyvatel monarchie přirozeně vyvolává tendenci pohlížet s rozpaky na vše nové, nekonvenční a v Jordánsku neobvyklé. Může se přitom jednat o trendy či jevy, které samy o sobě nejsou vnímány negativně.

---

¹²⁶ POTTER, R. B. et al. „Ever-growing Amman“, Jordan: Urban Expansion, Social Polarisation and Contemporary Urban Planning Issues. 2009. s. 85

6.10 První jordánský skatepark

7Hills skatepark, který byl dokončen v prosinci 2014 a jemuž se podrobněji věnuji v jedné z posledních kapitol, je někdy v médiích označován jako „první jordánský skatepark“.¹²⁷ Toto označení je nicméně zavádějící, neboť první skatepark vznikl v Ammánu již zhruba o půl roku dříve. Jedná se o rozlehlé celobetonové hřiště, které disponuje množstvím objektů určených pro skateboarding a další extrémní sporty, jako je aggressive in-line či BMX. Tento skatepark se nachází na jihozápadním předměstí v blízkosti čtvrti al-Muqábilín a vznikl jako součást projektu velkolepého rekreačního komplexu Parku krále Abdalláha II. (*Hadáik malak 'Abdalláh ath-thání*) Následující kapitola pojednává širší kontext vzniku skateparku a jeho využití.

Ve středoevropském prostředí je běžné, že pokud skateboardisté usilují o vybudování skateparku, zformují zájmové sdružení a snaží se přesvědčit příslušný orgán, zpravidla městskou či obecní radu, o užitečnosti projektu. Pokud sdružení uspěje, odpovědný úřad vyčlení nutné finanční prostředky, zadá výběrové řízení, vybere zhotovitele a uzavře s ním smlouvu o realizaci.¹²⁸ V méně obvyklém případě se městské úřady rozhodují pro stavbu skateparku na základě svého vlastního uvážení, bez předchozího podnětu ze strany samotných skateboardistů. Takový byl scénář v případě prvního ammánského skateparku.

Jak přiznávají ammánští skateboardisté, za více než deset let existence skejtové scény mezi nimi nevznikla důsledná, systematická snaha o přesvědčení úřadů o užitečnosti vybudování skateparku. Důvodem byla jednak obava, že úřady neprojeví ochotu se touto záležitostí zabývat, jednak dojem většiny skaterů, že skatepark nutně nepotřebují. Jejich „domovem“ bylo od roku 2002 mramorové prostranství Šárea't Thaqáfe, kde nacházeli potřebné zázemí pro svou aktivitu. Tento prostor dokáže ve stejný čas pojmut dvacet až třicet jezdců, což bylo pro potřeby ammánské skejtové komunity dostačující.¹²⁹

Letmá úvaha, že by ammánští skateři mohli získat k ježdění oficiální skatepark, zazněla na internetovém diskusním fóru v době, kdy se rozšířila obava ze ztráty možnosti Šárea't Thaqáfe nadále pro skateboarding využívat. V předchozí kapitole jsme zmínili, že v roce 2008 došlo ke konfrontaci skaterů s policií, která následně chtěla skateboarding na Šárea't Thaqáfe omezit. „...kdyby se věci nevrátily zpátky do normálu, poslali bychom dopis starostovi a on by odpověděl, něco dobrého by z toho mohlo vzejít, třeba skatepark.“¹³⁰

Ammánští skateři nakonec nikdy o možnost využívat Šárea't Thaqáfe nepřišli. Neexistoval

¹²⁷ FORDHAM, A. Global Community Funds Jordan's First Skateboard Park. *NPR*, 18. 1. 2015.

¹²⁸ JANOUŠ, V. Nový skatepark v sídlišti si táborští sportovci ušili na míru. *iDNES*. 11: 4. 2011.

NIEDERMAIEROVÁ, J. Netolice budou mít skatepark, jeho podobu vymysleli sami jezdci. *iDNES*, 20. 11. 2010.

¹²⁹ Chálid Našaf. Ammán. 8. 12. 2015.

¹³⁰ SAHLÍ, A. Shmeisani Blacklist. *Skate Jordan blog*. 2. 7. 2008.

tedy pádný důvod usilovat o zbudování oficiálně vyhrazené plochy v podobě skateparku a ačkoli dnes skateři tvrdí, že mít vlastní hřiště bylo po dlouhá léta jejich snem, první vážně míněná snaha vybudovat ve městě skatepark vzešla ze strany ammánských radních.

Přestože k realizaci této plochy došlo až v prvním pololetí roku 2014, plán vznikl již o šest let dříve jako součást ambiciózního projektu Parku krále Abdalláha II. Bližší pohled na okolnosti vzniku a rozsah celého projektu v následující podkapitole umožní čtenářům pochopit, v jakém kontextu bylo první ammánské skateboardové hřiště realizováno.

6.10.1 Skatepark jako součást velkolepého projektu Parku krále Abdalláha II.

Počátek nového tisíciletí s sebou spolu s ekonomickým růstem přinesl snahu vytvořit více veřejných míst, která by obyvatelé Ammánu mohli využívat k aktivnímu odpočinku. V roce 2005 vznikl na západním okraji města Park krále Hussejna, který je nyní za účelem rekreace hojně navštěvován (park navštíví pět tisíc osob denně, respektive pětadvacet tisíc osob o prázdninách a svátcích)¹³¹ Jeho součástí je Královské automobilové muzeum, dětské muzeum, komplex restaurací či největší mešita v zemi nesoucí, stejně jako celý park, jméno předchůdce současného monarchy.¹³² Zelené plochy v areálu využívají rodiny k posezení a piknikům.

Aktuálně realizovaný projekt Parku krále Abdalláha II., nazvaný podle současného krále, rovněž navazuje na snahu o zlepšení možností rekreace v hlavním jordánském městě. Zatímco Park krále Hussejna je díky své poloze dostupný především pro obyvatele severní a západní části metropole, Park krále Abdalláha II. se nachází na jihu města a má tedy být využíván zejména lidmi z jižních předměstí. Pomyslný trojúhelník má v budoucnu dotvořit park Marká, jenž by měl sloužit východní části jordánské metropole.¹³³

Projekt sportovně-kulturního komplexu nesoucího jméno současného krále je součástí snah o naplnění vize více sjednoceného města.¹³⁴ Jak již bylo v této práci zmíněno, socioekonomická propast mezi bohatším západem a chudším východem patří mezi nejpálčivější problémy, s nimiž se v posledních dekádách město potýká.¹³⁵ Král Abdalláh II. údajně v roce 2005 na setkání s ammánskými radními prohlásil, že je důležité pokoušet se o překlenutí této propasti. Podle Ajúba an-Náblusího, vedoucího Oddělení parků a zahrad, následně radnice z tohoto prohlášení učinila svůj

---

¹³¹ Dar al-'Umrán a Tpa Landscape Architecture. *King Abdullah II Park: Consultancy service for design development, final design and tender documents*. 2008. s.5.

¹³² Masjid: some Mosques of Amman. *Out of Hadramout*. 28. 11. 2011.

¹³³ Dar al-'Umrán a Tpa Landscape Architecture. *King Abdullah II Park: Consultancy service for design development, final design and tender documents*. 2008. s.5.

¹³⁴ Ajúb al-Nabluší. Ammán. 7. 12. 2014.

¹³⁵ POTTER, R. B. et al. „Ever-growing Amman“, Jordan: Urban Expansion, Social Polarisation and Contemporary Urban Planning Issues. 2009.s. 85

dlouhodobý cíl.¹³⁶ Ammán je navíc jednou z nejrychleji rostoucích metropolí v regionu a počet jeho obyvatel má v roce 2020 dosáhnout šesti a půl milionu. Podrobná studie komplexu Parku krále Abdalláha II. provedená odborníky ammánské radnice před zahájením realizace uvádí tento odhad jako jeden z hlavních argumentů pro nutnost budování rekreačních areálů, které mohou obyvatelům Ammánu ulehčit život v hustě osídleném městě.¹³⁷

Koncept Parku krále Abdalláha II. byl vytvořen v roce 2008 a jeho realizace měla být původně dokončena o pět let později. Jak vyplývá z návrhu provedeného architektonickými studiemi Dar al-'Umrán a TPA Landscape Architects, lákadlem pro návštěvníky by měla být například knihovna, Královské muzeum tanků, či tématické zahrady (například Islámská zahrada).¹³⁸ Ve své finální podobě by tedy Park krále Abdalláha II. měl být velkolepým sportovně-kulturním komplexem. Původně plánovaný termín dokončení 2013 se nicméně dodržet nepodařilo a počátkem roku 2015 byly hotové pouze dvě z plánovaných pěti fází. Důvodem je podle ammánské radnice především velká finanční náročnost projektu. Náklady na vybudování parku jsou odhadovány na padesát milionů jordánských dinárů, podle Ajúba an-Náblusího z Oddělení parků a zahrad však radnice v posledních pěti letech prostředky v této výši nedisponuje. Podle an-Náblusího je to způsobeno jednak důsledky hospodářské krize, jež zasáhla svět v roce 2008, jednak nutností vypořádat se s aktuálními výzvami souvisejícími s rapidním nárůstem počtu uprchlíků v hlavním městě.¹³⁹

Druhá fáze projektu v hodnotě devět milionů jordánských dinárů (přibližně 12,9 milionů USD) jejíž součástí je i betonový skatepark, byla oficiálně dokončena v červnu 2014. V jeho bezprostřední blízkosti se nacházejí fotbalová hřiště a velkokapacitní parkoviště.¹⁴⁰ Samotný skatepark zabírá plochu o rozloze necelých třináct set metrů čtverečních. Stejně jako celý parkový komplex byl navržen architekty z jordánského studia Dar al-'Umrán ve spolupráci s řeckou společností TPA Landscape Architects.¹⁴¹

Sestává ze všech typů překážek a obsahuje tzv. bowl course i street course. Bowl course je tvořen dvěma uzavřenými dráhami se stěnami rádiusového tvaru. Street course pak tvoří rozmanité typy překážek imitující pouliční prvky: zidky schody a šikmé plochy.

Podle iniciátora projektu 7Hills a stavitele skateparků Jona Chaconase je na první pohled patrné, že na plánování a realizaci hřiště se nepodíleli skateboardisté, kteří by mohli na základě

¹³⁶ Ajúb an-Nablusí. Ammán. 7. 12. 2014.

¹³⁷ Dar al-'Umrán a Tpa Landscape Architecture. *King Abdullah II Park: Consultancy service for design development, final design and tender documents*. 2008. s.5.

¹³⁸ King Abdullah II Park, Amman 2008 – 2011. *Dar al-Omran*.

¹³⁹ Ajúb an-Náblusí, Ammán, 7. 12. 2014

¹⁴⁰ Ifitáh al-murhila ath-thánia min hadáik al-malak 'Abdalláh ath-thání ath-thalátha al-muqbil. *Al-Arab Al-jawm*. 5. 6. 2014

¹⁴¹ Dar al-'Umrán a TPA Landscape Architecture. *King Abdullah II Park, Skatepark - Plan A*. 2008

svých osobních zkušeností navrhnout rozložení a parametry jednotlivých prvků lépe než architekti, jimž tato přímá zkušenost chybí.¹⁴² Některé prvky jsou tak podle jeho slov předimenzované či naopak nedostatečně velké či prudké. Chaconas je toho názoru, že s několikamilionovým rozpočtem, jímž město disponovalo, by se dal prostor využít mnohem lépe. Skutečnost, že skatepark není dokonalý a že jeho realizace byla kvůli absenci předchozí zkušenosti příliš nákladná, přiznal i an-Náblusí z ammánské radnice. Většina zasvěcených návštěvníků však hodnotí skatepark jako spíše kvalitní, a to právě s přihlédnutím k faktu, že se jedná o první projekt svého druhu na jordánském území.

Je poněkud paradoxní, že ammánští skateři se o existenci skateparku dozvěděli až několik týdnů po jeho otevření. A to především z toho důvodu, že radnice neprojevila zájem konzultovat návrh a realizaci skateparku s těmi, kteří jej v budoucnu měli využívat. Ačkoli skateboardistů ve městě je relativně málo, místní značka Philadelphia Skateboards byla díky svým aktivitám a přítomnosti v lokálních médiích i ve všeobecném povědomí příznivců alternativních sportů v regionu poměrně dobře viditelná.

Ajúb an-Náblusí z ammánské radnice uvedl, že v době, kdy se s několika kolegy pokoušel prosadit začlenění skateparku do koncepce Parku krále 'Abdállaha II., narážel na odpor ze strany některých radních. Hlavním argumentem proti stavbě skateparku byly jednak obavy o bezpečnost jeho případných uživatelů, jednak absence zájmové skupiny, která by hřiště využívala: tedy především skateboardistů. An-Náblusí a jeho tým nicméně své oponenty přesvědčili, že tato zájmová skupina se s vybudováním skateparku teprve zformuje. Nereferoval přitom o již existující ammánské skateboardové komunitě a stavbu hřiště sám vnímal spíše jako experiment:

„Musíme to zkusit. Když bude skatepark příliš nebezpečný nebo ho nikdo nebude využívat, v budoucnu už podobný projekt realizovat nebudeme. Ale je potřeba to alespoň jednou zkusit.“¹⁴³

Sami skateboardisté se ztotožňují s Chaconasovým tvrzením, že s dostupnými prostředky mohla být plocha využita lépe, obecně však skatepark hodnotí jako relativně kvalitní. Jako negativní aspekty vnímají poměrně velkou vzdálenost skateparku od městského centra a velkou koncentraci dětí a teenagerů na in-line bruslích, kteří „úmyslně vjíždí do cesty a dělají naschvály.“ Skatepark al-Muqabilín dnes skateři navštěvují jen zřídka. Pokud mají možnost, do skateparku se vydávají v brzkých ranních hodinách, kdy je plocha prázdná. Zůstává otázkou, zda bude i v budoucnu skatepark doménou in-line bruslařů. Stávající skejťová komunita jej zřejmě nikdy nezačne pravidelně využívat, je ovšem možné, že díky nárůstu popularity skateboardingu souvisejícímu s vybudováním 7Hills skateparku se sport rozšíří i na ammánská předměstí a utvoří

¹⁴² Jon Chaconas. Ammán. 20.9.2015.

¹⁴³ Ajúb an-Náblusí. Ammán. 7. 12. 2015.

se nová skupina pravidelných návštěvníků.

6.11 Ammánští in-line bruslaři

Ačkoli tým úředníků, politiků a profesionálů prosazující návrh skateparku na ammánské radnici viděl jako budoucí uživatele skateparku především skateboardisty, drtivou většinu tvořili v prvním půlroce jeho existence vyznavači in-line bruslení. Průzkum náhodného vzorku uživatel skateparku provedený v listopadu 2014 ukázal, že se jedná převážně o náctileté chlapce ze sousedící městské části al-Muqábilín. Jejich průměrný věk je dvanáct až sedmáct let a většina z nich skatepark navštěvuje o víkendech v doprovodu rodičů či starších příbuzných. Někteří chlapci nacházejí v in-line bruslení formu seberealizace a pokoušejí se kontinuálně zlepšovat své dovednosti.

In-line bruslení se nejen ve skateparku, ale i v jordánské metropoli těší mnohem větší popularitě než skateboarding, a to z velmi prostého důvodu. Zatímco skateboardové vybavení je velmi špatně dostupné, pár kolečkových bruslí lze běžně pořídit za deset jordánských dinárů (zhruba čtrnáct USD). Příznivci in-line bruslení ze skateparku al-Muqábilín své vybavení nejčastěji nakupují na pravidelném Pátečním trhu ve čtvrti Ras al-'Ajn či v bazarových obchodech v centru města.

Styl ježdění bruslařů z al-Muqábilín se liší od stylu rozšířeného ve skateparcích v Evropě či v USA. Modely kolečkových bruslí, které jsou k dostání na ammánském Pátečním trhu či v bazarech jsou určeny pouze pro rekreační ježdění. Pokročilejší ježdění ve skateparku přitom vyžaduje speciální, robustnější brusle, tzv. aggressive in-line. Ty jsou vyrobeny tak, že umožňují provádění triků na hranách, zábradlích a dalších skateparkových a streetových prvcích. Typ vybavení ovšem není jediným znakem, který ammánské in-line bruslaře odlišuje od bruslařů v západních metropolích. Jezdci na aggressive in-line tvoří na Západě subkulturu, jejíž příslušníci, podobně jako skateboardisté, sami sebe často chápou jako svébytnou sociální skupinu.¹⁴⁴ Aggressive in-line scéna, která by odpovídala této charakteristice, však v Ammánu neexistuje. Žádný z dotazovaných in-line bruslařů ze skateparku al-Muqábilín nevedl, že bruslení vnímá jako životní styl či příslušnost k subkultuře. Ježdění na bruslích chápou zpravidla jako pouhé hobby. To je jeden z důvodů, proč je někteří ammánští skateři nahlížejí s určitým despektem. „Bruslaři se jenom poflakují a otravují ostatní, nesnažej se o žádný progres. Zároveň ani nemají ponětí, že se dají na bruslích dělat pořádné triky, netuší, že ve světě existuje nějaký aggressive in-line.“¹⁴⁵

Fakt, že mezi bruslaři lze najít chlapce, kteří se snaží o sebezdokonalování a svůj sport berou

¹⁴⁴ Aggressive in-line bruslař Pablo Mora. Almería. 30. 12. 2014.

¹⁴⁵ Támer Bagaiein. Ammán. 22.10. 2015.

vážně, skateři nevnímají. Animosita jordánských skaterů vůči bruslařům je do jisté míry součástí většího množství obecně přejímaných postojů, kterými se skateboardisté v různých zemích světa vyznačují. Bývalý profesionální jezdec Anthonny Papallardo v článku pro Jenkem Magazine napsal, že jedním z charakteristických znaků skaterů na konci minulého tisíciletí byla averze vůči in-line bruslařům.¹⁴⁶ Výmluvným příkladem je také série desek s kontroverzním motivem oběšeného chlapce obutého v in-line bruslích, kterou v roce 2013 uvedla na trh švédská značka Polar.¹⁴⁷

Nevraživost ammánských skaterů vůči bruslařům je tedy utvářena jednak přejímáním všeobecně rozšířených předsudků, jednak přímou zkušeností. S bruslaři přicházejí skateboardisté do styku nejen ve skateparku al-Muqabilín, ale především na Šárea't Thaqáfe, kde mají tendenci vnímat jejich přítomnost jako určitý zásah do teritoria, na nějž si sami činí nárok. Pokud se na Šárea't Thaqáfe objeví skupina bruslařů, jsou ze strany skateboardistů častováni posměšnými komentáři.

Skaterům nejvíce vadí, že jsou širší veřejností s bruslaři ztotožňováni, což údajně vytváří negativní obraz skejtové komunity. Výraz *mutazalludžín* je totiž v arabštině používán pro příznivce obou sportů. „Stávalo se, že na Culture Street přijela skupinka bruslařů a dělali problémy, třeba jezdili za holkama a snažili se je osahávat. Lidi na ně potom zavolali policajty, jenže oni mezitím zdrhli a odnesli jsme to my, protože lidi neznaj' rozdíl mezi skaterama a bruslařema.“¹⁴⁸

„Bruslaři jezdí prostředkem silnice a chytají se za auta, což mimochodem dává špatnou image skaterům.“¹⁴⁹

Do jaké míry bruslaři skutečně poškozují renomé skateboardistů v Ammánu, nelze říci. Jistá nevráživost přetrvává, s novými projekty, jako je komunitní 7Hills skatepark, však vzniká šance na sblížení skupin a překonání zažitých stereotypů.

---

¹⁴⁶ PAPPALARDO, A. Signs you were a late 90's skater. *Jenkem Magazine*. 2. 1. 2014.

¹⁴⁷ JOHNSON, N. The 25 best skate brands right now. *Complex Magazine*. 4. 3. 2013.

¹⁴⁸ Támer Bagaiein. Ammán. 22.10. 2015.

¹⁴⁹ Mohammed Zakaría. Ammán. 30.10.2015.

7 Západní dobročinné iniciativy – skateboarding v novém kontextu

V úvodní části této práce jsem stručně pojednával fenomén „skejtového misionářství“. V posledních několika letech vznikají neziskové organizace, které se pokoušejí o šíření skateboardingu v zemích třetího světa. Skateboarding funguje v tomto kontextu jako aktivita, která má posílit osobní rozvoj mladých lidí v příslušných oblastech a určitým způsobem přispět ke zlepšení jejich životní situace. Organizace Skateistan provozuje skateparky a skejtové školy v Afghanistanu, v Kambodži a v Jihoafrické republice.¹⁵⁰ Německá NGO Skate-aid má na kontě několik projektů v Africe, Asii, v Latinské Americe a Evropě.¹⁵¹ Organizace Make Life Skate Life stojí za stavbou komunitních skateparků v Indii, v Bolívii a v Jordánsku.¹⁵²

7.1 Sour a Longboarding 4 Peace – skateboard jako „nástroj míru“?

Trend využívání skateboardingu v rámci charitativní činnosti a společenského aktivismu se tedy projevil i v arabském světě. Některé projekty zasahují do kontextu arabsko-izraelského konfliktu. V roce 2006 natočil americký režisér a skateboardista Nathan Gray snímek s názvem *Sour: 4 Peace in the Middle East*, jenž nese podtitul „doing the things you love with the people you're not supposed to like.“ (dělání věcí, které miluješ, s lidmi, které nemáš mít rád).¹⁵³

Gray tehdy přicestoval s týmem izraelských skaterů do Jordánska, spojil se s místní skejtovou scénou a snažil se ukázat, že prostřednictvím skateboardingu může dojít ke sblížení lidí rozdělených desítky let trvajícím konfliktem. „Byl to (Sour) grassroots experiment dvou skupin, které spolu skejtovaly a hledaly nová místa na ježdění. To je důvod, proč mluvíme o mírovém procesu, který se zrodil v ulicích. Nebyl navržen politiky v zasedací místnosti, ale mladými lidmi, kteří vzali do rukou iniciativu, aby se mír stal skutečností.“¹⁵⁴ Příslušnost ke skejtové subkultuře Gray vyobrazil jako sdílenou identitu, jež je natolik silná, že dokáže překonat i hluboké odcizení mezi Araby a Izraelci. Dlužno podotknout, že uskutečnění projektu bylo částečně motivováno ozbrojeným konfliktem mezi libanonským hnutím Hizballáh a Izraelem, který problém desítky let trvajících nepřátelství znovu v plné síle připomněl světu.

Grayův projekt přitom není jediný, který se pokusil prezentovat skateboarding jako efektivní nástroj ke sblížení dvou nepřátelých národů. Michael Brooke, autor knihy o historii skateboardingu *Concrete Wave* organizoval v roce 2013 spolu s uskupením Surfing 4 Peace,

¹⁵⁰ Where we work. *Skateistan*.

¹⁵¹ Projects. *Skate-aid*.

¹⁵² Make Life Skate Life. *Linked in*.

¹⁵³ Synopsis. *Sour Crew*.

¹⁵⁴ Synopsis. *Sour Crew*.

institucí Peres Center for Peace a izraelským skateboardistou Yonim Ettingerem lekce longboardingu na několika místech na území Palestinské samosprávy.¹⁵⁵ V úvodu reportáže zachycující tuto událost, jež byla publikována na internetových stránkách The Times of Israel jsou parafrázována Brookova slova: „Ježdění na longboardu se moc neliší od rovnováhy a harmonie potřebné k dosažení míru.“¹⁵⁶ Článek pak doplňují fotografie, z nichž jedna sugestivně zachycuje izraelského skateboardistu, jak drží za ruce palestinskou dívku, aby jí pomohl v jízdě na longboardu. Podobně, výše zmíněná organizace Surfing 4 Peace pořádala v roce 2014 skateboardovou soutěž ve Francii, na níž byli pozváni izraelští i palestínští skateři. Úvod webových stránek Surfing 4 Gaza obsahuje citát: „Lidé, kteří spolu surfují, spolu mohou i žít.“¹⁵⁷ Tento princip chtěl přitom tým Surfing 4 Peace v rámci soutěže ve Francii a spoluorganizováním skejtového programu pro mládež na Západním břehu patrně přenést i do skateboardingu.

Brooke i Gray tedy prezentují skateboarding, respektive longboarding jako „nástroj míru“, jako prostředek k překonání animosity. Sdílené nadšení pro svobodný a kreativní druh pohybové aktivity má dokázat to, v čem selhává oficiální diplomacie. Idea skateboardingu jako životního stylu, v němž zanikají sociální, rasové a politické rozdíly, zde získává nový rozměr, neboť je aplikována v kontextu jednoho z nejsložitějších konfliktů současnosti.

Výše popsané projekty jistě mohly mít pozitivní dopad na ty, kteří do nich byli nějakým způsobem zapojeni. Většina skaterů z jordánské strany, kteří se zúčastnili natáčení snímku Sour, se ztotožnila s Grayovou perspektivou: skateboarding zásadním způsobem překonává kulturní a politické bariéry. „Je mi úplně jedno, jestli je ten člověk z Izraele, hlavně, že si spolu můžeme zaskejtovat.“¹⁵⁸

Sour i Longboarding 4 Peace se však díky svému politickému přesahu rovněž staly terčem kritiky. Jordánsko-palestinský skater, zakladatel Philadelphia Skateboards Mohammed Zakaría, vyjádřil nad výslednou podobou filmu pocit rozčarování. Podle jeho slov Gray bagatelizoval komplexitu arabsko-izraelského konfliktu. Fakt, že se několik skateboardistů zúčastní společně „session“, není podle Zakaría základem k dosažení míru a nemůže urovnat křivdy, které iraelská okupace Palestincům způsobila.¹⁵⁹

Podobně lze hovořit i o projektu Longboarding 4 Peace. Například Charlie Taylor, zakladatel iniciativy Skatepal, jež stojí za stavbou skateparků v Palestině a profiluje se jako apolitická¹⁶⁰, zpochybnil smysluplnost projektu, neboť se domnívá, že snaha o sblížení zneprátelených stran

¹⁵⁵ SHMULOVICH, M. Goodbye gangs, hello longboarding. *The Times of Israel*. 13. 5. 2013.

¹⁵⁶ SHMULOVICH, M. Goodbye gangs, hello longboarding. *The Times of Israel*. 13. 5. 2013.

¹⁵⁷ viz Úvodní stránka. *Surfing 4 Peace*.

¹⁵⁸ Chálid Našaf. Ammán. 2. 12. 2014.

¹⁵⁹ Mohammed Zakaría. Ammán. 23. 10. 2014.

¹⁶⁰ BRYANT, B. Say Hello to Palestine's First Skatepark. *Vice*. 28. 8. 2014.

musí vycházet zevnitř, od samotných aktérů. Pokusy o smíření ze strany západních iniciativ podle něj mohou být chápány jako určitý způsob nežádoucího intervencionismu.¹⁶¹ I v tomto případě se ovšem postoje různí, a to i mezi samotnými Palestinci. Když Surfing 4 Peace, organizace personálně propojená s iniciátory projektu Longboarding 4 Peace, pořádala skejtovou soutěž ve Francii a pozvala palestinské skatery, aby měli možnost zajezdit si se svými izraelskými protějšky, první z nich, Aram, pozvání odmítl. Adham, druhý skater, jej přijal, neboť podle jeho slov ve světě skateboardingu kulturní a politické rozdíly nehrají žádnou roli. Rozhodující pro něj byla možnost poznat díky skateboardingu nové prostředí a získat nové přátele.¹⁶²

Skateboarding je bezesporu aktivitou, při níž se určitým způsobem stírají rozdíly mezi lidmi a zanikají předsudky. Presentovat jej jako recept na řešení složitého konfliktu mezi dvěma národy může být nicméně zavádějící a podobné snahy mohou takovéto „mírové projekty“ odsoudit k neúspěchu. Zákonitě totiž deklarují politický postoj, s nímž se ti, kteří mají být konkrétního projektu součástí (například palestinská mládež), nemusí ztotožňovat. I z tohoto důvodu se například organizace Skatepal tématu izraelsko-arabského konfliktu, respektive izraelské okupace vyhýbá a podobně je tomu i v případě NGO Skate-aid, která stojí za projektem skateparku v Betlémě.¹⁶³

Iniciativy Sour a Longboarding 4 Peace jsem zde popsal proto, abych nastínil, jak mohou skejtové projekty, ať už záměrně či mimoděk, získávat politický rozměr. Projekt Sour byl zároveň spojen se skejtovým děním v Jordánsku a přímo tak souvisí s tématem práce. Význam těchto dvou akcí bychom ovšem neměli přeceňovat. Sour a Longboarding 4 Peace jsou pouze součástí většího množství západních iniciativ v regionu, které se orientují na skateboarding. Předmětem těchto iniciativ je zpravidla budování zázemí v podobě skateparků pro existující či nově vznikající skejtovou komunitu, čímž získávají trvalejší charakter a jejich dopad může být výraznější než v případě jednorázových akcí, které jsem popsal výše.

Tento druh projektů se na Blízkém východě objevil velmi nedávno, konkrétně v roce 2013, kdy organizace Skatejam postavila první U-rampu v Pásmu Gazy.¹⁶⁴ Ve stejném roce založil skotský skater Charlie Davis organizaci Skatepal. V roce 2014 postavil spolu s několika dobrovolníky skejtové hřiště nejprve v Ramalláhu a posléze ve vesnici Zabábde na území Západního břehu Jordánu. V současné době plánuje SkatePal stavbu skateparku v Nábulusu. Na sklonku roku 2014 byl z podnětu organizace Make Life Skate Life realizován betonový skatepark v jordánském Ammánu a o několik měsíců později, díky již zmiňované německé NGO, také v

¹⁶¹ Charlie Davis. online rozhovor. 3. 3. 2015.

¹⁶² Adham Tamímí. online rozhovor. 18. 12. 2014.

¹⁶³ Charlie Davis. online rozhovor. 3. 3. 2015.

¹⁶⁴ ALHELOU, Y. Skateboarding: Gaza's newly established leisure sport. *The Real News*. 3. 10. 2014

palestinském Betlémě. Blízký Východ začíná být svědkem trendu, který dává skateboardingu v globálním kontextu zcela nový rozměr. Sport tradičně spojený s nonkonformní subkulturou se stává legitimním a respektovaným nástrojem pro zlepšení možností seberealizace mladých lidí v rozvojových zemích.

Nabízí se klást si otázku, proč se tento trend projevuje právě nyní. Řada z těch, kdo se v dobročinných skejtových projektech angažují, označují za hlavní zdroj inspirace činnost organizace Skateistan, které se od roku 2007 daří uskutečňovat dlouhodobý program ve válkou postiženém Afghánistánu. Titus Dittmann, zakladatel NGO Skate-aid, která nyní působí na čtyřech kontinentech a stojí za projektem v palestinském Betlémě, napsal: „V roce 2008, kdy jsme podporovali iniciativu v Kábulu, jsem si uvědomil, jak dobře skateboarding funguje v překonávání rozdílů ve válečných oblastech.“¹⁶⁵ Autor článku *Say Hello to Palestine's First Skatepark* na internetových stránkách magazínu *Vice* uvádí, že afghánský projekt byl inspirací také pro Charlieho Davise, který v roce 2013 založil organizaci SkatePal.¹⁶⁶ Činností Skateistanu byl do jisté míry ovlivněn i projekt 7Hills skatepark v jordánském Ammánu. Vzhledem k tomu, že právě tento projekt úzce souvisí s jordánskou skejtovou scénou, v následující kapitole jej detailněji představím.

7.2 7Hills – transnacionální komunita staví skatepark v Ammánu

7.2.1 Okolnosti realizace

Projekt 7Hills Skatepark byl realizován v hlavním jordánském městě na sklonku roku 2014. Jedná se o celobetonové skejtové hřiště o rozloze přibližně šest set metrů čtverečních, jehož součástí je bezplatná půjčovna vybavení. Hlavním cílem projektu je podle jeho tvůrců „posílení jordánské mládeže skrze skateboarding“.¹⁶⁷ Hřiště má zároveň sloužit uprchlickým dětem z válkou postižených zemí sousedících s Jordánskem. Neméně důležitým rysem projektu 7Hills je skutečnost, že jde o tzv. komunitní skatepark: realizaci a následný provoz hřiště má zajišťovat sama skateboardová komunita. Ta je tvůrci projektu chápána jako internacionální skupina zahrnující jak zahraniční dobrovolníky, kteří participovali na stavbě, tak místní skatery. V tomto ohledu se 7Hills principiálně liší od prvního ammánského skateparku ve čtvrti al-Muqábilín, jehož realizaci inicioval městský úřad.

Idea vybudovat komunitní skatepark v Jordánsku se zrodila na jaře 2014. Americký skater Jon Chaconas tehdy navázal kontakt s německou NGO Make Life Skate Life (MLSL), která stojí za realizací komunitních skateparků v Indii a v Bolívii. Společně se pak rozhodli uskutečnit další

¹⁶⁵ DITTMANN, T. About us. Skate-aid.

¹⁶⁶ BRYANT, B. Say Hello to Palestine's First Skatepark. *Vice*, 28. 8. 2014.

¹⁶⁷ 7Hills: a Community Skatepark Project in Jordan, *Indiegogo*

podobný projekt. Výběr země byl podnícen organizací Islah, jež v Jordánsku pracuje s iráckými uprchlíky.¹⁶⁸ Ředitelka organizace a Chaconasova známá Kali Rubaii přesvědčila inicátory projektu, že Ammán je pro realizaci skateparku ideální lokalitou. Město podle ní postrádá volně přístupné sportovní plochy a jiné platformy umožňující dětem a dorostencům smysluplné trávení volného času. V kontextu současné uprchlické krize se tento problém navíc stává ještě palčivějším.¹⁶⁹

Chaconas a Arne Hillerns z MLSL následně oslovili ammánské úřady, aby získali povolení a plochu k realizaci. Ammánská radnice vyšla koordinátorům projektu vstříc a po krátkém jednání poskytla nevyužívaný park v blízkosti městského centra.

Po zajištění lokality bylo nutné stanovit rozpočet a určit způsob, jak potřebné finanční prostředky získat. Při realizaci skateparků v indickém Bangaloru a bolívijském La Paz spolupracovala organizace MLSL s firmou Levi's, jež v nedávné době vstoupila na skateboardový trh a jako součást své marketingové strategie zvolila podporu projektů tohoto typu.¹⁷⁰ Firma Levi's v obou případech poskytla většinu nutných finančních prostředků, čímž podle Arne Hillernse výrazně usnadnila cestu k úspěšné realizaci. V případě ammánského skateparku se ovšem MLSL rozhodla zvolit více nezávislý způsob a uspořádat veřejnou sbírku. V říjnu roku 2014 byla prostřednictvím internetové platformy Indiegogo spuštěna crowdfundingová kampaň s cílem získat osmnáct a půl tisíce amerických dolarů, přičemž během šesti týdnů byla původní částka překonána a organizátoři kampaně měli jen z tohoto zdroje k dispozici více než jednadvacet tisíc dolarů. Na uskutečnění projektu přispělo dohromady stodeset dárců z několika zemí světa.

V průběhu kampaně oslovilo organizaci MLSL jordánské zastoupení výrobce energetických nápojů Red Bull s nabídkou finančního příspěvku ve výši pět tisíc amerických dolarů, což koordinátorům projektu přineslo typické dilema. Na jednu stranu zde byla možnost získat prostředky k rozšíření skateparku, na stranu druhou se přijetí finančního daru od nadnárodní korporace přičilo původní koncepci, podle níž měl mít projekt nezávislý charakter. Vždyť podle MLSL právě z tohoto důvodu nebyla tentokrát navázána spolupráce s firmou Levi's, jež se angažovala v předchozích projektech. Tato záležitost přitom poukazuje nejen na povahu samotného projektu 7Hills, ale na charakteristickou rozpolcenost uvnitř skateboardové subkultury.¹⁷¹ Zůstat věrný filosofii DIY a zachovat si jakýsi druh nezávislosti, nebo přijmout intervenci gigantické firmy, která však může projektu výrazně pomoci, aniž by změnila jeho charakter. Nakonec bylo zvoleno kompromisní řešení. Koordinátoři projektu se rozhodli peníze od firmy Red Bull přijmout s tím, že v budoucnu bude moci firma skatepark využívat pro pořádání sportovních a kulturních akcí.

¹⁶⁸ MARTINEZ, J. Alum partners with NGO in Jordan: 'inshallah', displacement and the unknown. *The Horizon*. 15. 4. 2014.

¹⁶⁹ Kali Rubaii. online rozhovor. 2. 10. 2014.

¹⁷⁰ viz Levi's Skateboarding Channel. *Youtube*.

¹⁷¹ BUCKINGHAM, D. Skate perception: Self-representation, Identity and Visual Style in Youth Subculture. 2009.s. 4

Vyjádřili ovšem jasné stanovisko, že do skateparku nebudou umístěna loga firmy a sponzorský dar Red Bullu nebude propagován na sociálních sítích a internetových stránkách MLSL a 7hills.

Realizace skateparku byla zahájena na konci listopadu 2014. Do země přicestovalo patnáct zahraničních dobrovolníků z Dánska, Belgie, Německa, Velké Británie a České republiky. Všichni tito dobrovolníci jsou sami aktivními skateboardisty a většina z nich měla před zahájením projektu 7Hills předchozí zkušenosti se stavbou velkých betonových skateparků.

Realizace 7Hills skateparku trvala dohromady osmnáct dní. Ačkoli před zahájením stavby existoval základní koncept, jeho konečná podoba odpovídá povaze podobných projektů, kdy probíhá tzv. „builders' jam“, při němž se o podobě a umístění některých prvků rozhoduje až během realizace. Některé původně plánované objekty byly rozšířeny, změněny či vynechány a výsledná podoba skateparku tak reflektuje jakýsi demokratický proces rozhodování při stavbě.

7.2.2 Reakce veřejnosti a mediální reflexe projektu

Projekt 7Hills skatepark přitáhl již před zahájením samotné stavby pozornost veřejnosti a médií. Ne ve všech případech byly nicméně reakce pozitivní. V listopadu 2014 vznikla občanská iniciativa, jejímž cílem bylo stavbě parku zabránit. Uskupení obyvatel čtvrti Džabal al-Weibde podalo na městském úřadě stížnost, neboť se domnívali, že existence skateparku v blízkosti jejich domovů naruší poklidný charakter čtvrti. Podle slov jednoho z odpůrců stavby měl skatepark v budoucnu přilákat děti ze sociálně slabších čtvrtí, které by pak v jeho okolí dělaly nepořádek a hluk.¹⁷² Iniciativa rezidentů Džabal al-Weibde vyvolala v koordinátorech projektu obavy o jeho osud. Ammánská radnice se nicméně v této záležitosti postavila jednoznačně na stranu skateboardistů. Radní Hussejn al-Harasis se nechal slyšet, že občanská iniciativa vychází z mylného přesvědčení, že Džabal al-Weibde má jako čtvrť privilegované postavení a může být izolována od zbytku města.¹⁷³ Ajúb an-Náblusí z Oddělení parků a zahrad se k tomu vyjádřil slovy: „Velký klid, který si (členové iniciativy proti skateparku) přejí, přeci budou mít na hřbitově. Čtvrť rozhodně potřebuje oživení a ti lidé by to měli přijmout.“¹⁷⁴

Občanská iniciativa namířená proti zbudování skateparku s největší pravděpodobností nereprezentovala většinový názor obyvatel přílehlé čtvrti. Deset dní před zahájením stavby bylo osloveno dvaadvacet namátkou vybraných osob žijících v Džabal al-Weibde, aby se k tématu vyjádřily v krátkém dotazníku. Nutno podotknout, že většina dotázaných o plánu na vybudování skateparku nevěděla, před zodpovězením otázek však byli s koncepcí projektu seznámeni.

¹⁷² Fáris, člen iniciativy proti 7Hills skateparku. Ammán. 20. 11. 2014.

¹⁷³ Hussejn al-Harasis. Ammán. 25. 11. 2014.

¹⁷⁴ Ajúb an-Náblusí. Ammán. 7. 12. 2014.

Účastníkům průzkumu bylo vysvětleno, že se má jednat o veřejně přístupné sportoviště určené především skateboardistům a in-line bruslařům.

Šestadvacet osob vyjádřilo domněni, že skatepark ovlivní každodenní život v Džabal al-Weibde. Sedmnáct dotázaných odpovědělo kladně na otázku, zda se domnívají, že jeho přítomnost změní sociální skladbu návštěvníků čtvrti. Pouze tři respondenti však vyjádřili obavu, že vliv skateparku na život v Džabal al-Weibde bude negativní. Dotázaní měli následně vysvětlit, co je k tomuto úsudku vedlo, načež shodně odpověděli, že existence skejtového hřiště pravděpodobně naruší klidnou povahu jejich čtvrti. Pět respondentů zároveň uvedlo, že by svým dětem nedovolili skatepark navštěvovat.

Během podzimu 2014 se informace o plánovaném skateparku objevily v řadě lokálních i mezinárodních médií. První obsažný text publikoval blog *Mondoweiss*.¹⁷⁵ O něco později přinesl informace o skateparku jordánský online magazín *Black Iris*, obsáhlý článek o 7Hills se objevil rovněž na webu švédského zpravodajského serveru *Your Middle East*.¹⁷⁶ Projektu se věnoval také text na internetových stránkách deníku *Huffington Post*¹⁷⁷, který byl v roce 2010 označen za jedno z nejvlivnějších médií z hlediska působení na sociálních sítích.¹⁷⁸ Článek a krátké video zachycující dění kolem ammánské skejtové scény na streetovém spotu Šárea't Thaqáfe se objevily na internetových stránkách *Ozy Media*¹⁷⁹.

Řada známých médií rovněž informovala o 7Hills skateparku po jeho dokončení. Server *AlJazeera English* publikoval fotoreportáž zachycující první týdný provozu nového skejtového hřiště.¹⁸⁰ Televize *BBC Arabic* odvysílala rozhovor s Mohammedem Zakaríou, jedním z iniciátorů projektu.¹⁸¹ Krátká audio reportáž se objevila také v americkém NPR (*National Public Radio*).¹⁸² Pakistánský server *Dawn* publikoval text, který zároveň pojednává o projektu *Skateistan*. Většina anglicky psaných článků akcentuje skutečnost, že projekt vznikal v kontextu uprchlické krize, a že nemá sloužit pouze stávající, nepočetné skejtové komunitě. „Cílem 7Hills je zpřístupnit skateboarding celé komunitě, především ohroženým dětem a syrským uprchlíkům, jejichž počet v Jordánsku je odhadován na 619 tisíc (srpen 2014) – více než polovinu přítom tvoří děti.“¹⁸³

„Okolnosti na Blízkém východě nás vedou ještě k většímu odhodlání starat se o skatepark,

¹⁷⁵ AZIZA, S. 'It's going to be rad': Amman skaters work to build 7Hills Skate Park, *Mondoweiss*. 28. 10. 2014.

¹⁷⁶ NORTON, M. Skateboarders of Amman create community skatepark for Syrian refugee children. *Your Middle East*. 7. 11. 2014.

¹⁷⁷ VIJAYKUMAR, D. Boarding Without Borders in Jordan. *Huffington Post*. 24. 11. 2014.

¹⁷⁸ WONG, E. Mashable Tops List of Most Influential Media Outlets. *Forbes*. 15. 12. 2010.

¹⁷⁹ PALET, L. S. Of Ollies + Half-Pipes in Jordan. *Ozy Media*. 14. 12. 2014.

¹⁸⁰ MUSTEFA, Z. Volunteers open Jordan's first skatepark. *AlJazeera*. 12. 2. 2014.

¹⁸¹ Ana aš-šáhid: hadíqa chása li tazaludž 'ála al-alawáh al-chašabía fil-urdun. *BBC Arabic*.

¹⁸² FORDHAM, A. Global Community Funds Jordan's First Skatepark. NPR. 18. 1. 2015.

¹⁸³ NORTON, M. Skateboarders of Amman create community skatepark for Syrian refugee children. *Your Middle East*, 7. 11. 2014.

kvůli tomu, že situace okolo nás je špatná,“ říká Zakaría. „Hodně uprchlíků, mladých lidí a rodin opouští své domovy a přichází do Jordánska, protože v tuhle chvíli je tu bezpečno. V budoucnu budeme spolupracovat s neziskovkami na zapojení těchto uprchlíků do skateparku, aby se mohli naučit jezdit na skejtu a najít trochu radosti“.¹⁸⁴

Zajímavá zjištění přináší srovnání anglicky psaných textů s články psanými v arabštině. O skateparku informovala jordánská média ad-Dustúr, Jordan Zad, Anbánet a několik dalších. Na všech zmíněných serverech se nicméně pod různými názvy objevil identický text, který informoval o tom, že skateboardisté jezdí v ulicích mezi auty a jejich sport tak představuje nebezpečnou aktivitu. Občané a radnice mají usilovat o to, aby mládež využívala speciálně vyhrazené plochy, kterými město disponuje – skatepark al-Muqábilín a 7Hills skatepark. V závěru textu je uvedeno, že radnice by v budoucnu měla vybudovat podobných hřišť více. O souvislosti projektu s uprchlickou krizí se nicméně v arabsky psaném textu publikovaném v lokálních médiích neobjevila žádná zmínka.¹⁸⁵

7.3.3 Skatepark v kontextu uprchlické krize

Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky registroval v Jordánsku k únoru 2015 na 622 tisíc utečenců ze sousední Sýrie¹⁸⁶. Podle údajů publikovaných přibližně o rok dříve přitom zhruba osmdesát procent uprchlíků sídlilo mimo uprchlické tábory¹⁸⁷ - a velká část této skupiny hledá útočiště v hlavním městě. Taková situace přirozeně vytváří pro metropoli výraznou zátěž, na kterou úřady dokáží jen stěží uspokojivě reagovat. Poskytnout uprchlíkům možnost naplnění byť nejzákladnějších potřeb je samo o sobě výzvou, vytvořit nadstavbu v podobě zázemí pro společenské a sportovní aktivity je ovšem z dlouhodobého hlediska neméně důležité. Iniciativa 7Hills skatepark se podle svých zakladatelů snaží přispět ke zlepšení životní úrovně mladých uprchlíků právě v této oblasti.

Záhy po slavnostním otevření se sdružení spojilo s neziskovou organizací AptART, která pracuje s uprchlíky a zaměřuje se na výtvarnou činnost, zejména street art. Spolu se zkušenými umělci v čele s Wisámem Šadídem pak skatepark vyzdobili barevnými graffiti.¹⁸⁸ V únoru 2015 poprvé proběhla ve spolupráci s Collateral Repair Project výuka skateboardingu pro syrské a irácké

¹⁸⁴ MUSTEFA, Z. Recreation: Skateboarding for Peace in Jordan and Afghanistan. *Dawn*. 22. 3. 2015

¹⁸⁵ Amánat 'Ammán tadá'ú al-istichdám mauáq'a at-tazaludž al-muchassasa daman maráfaqihá. *Anbánet*. 20. 1. 2015.

Amánat 'Ammán tadá'ú al-istichdám mauáq'a at-tazaludž al-muchassasa daman maráfaqihá. *Ad-Dustúr*. 20. 1. 2015.

Ilá awalí al-umúr...mauáq'a chása at-tazaludž. *Jordan Zad*. 20. 1. 2015.

¹⁸⁶ ACHILLI, L. Syrian Refugees in Jordan: a Reality Check. 2015 s. 1.

¹⁸⁷ UNHCR. *2014 Syria Refugee Plan*. 2013. s. 4.

¹⁸⁸ viz AptART – Awareness and Prevention Through Art. *Facebook*.

uprchlíky.¹⁸⁹

Byť měl být skatepark určen dětem z uprchlických rodin, pro koordinátory projektu bylo zároveň důležité spolupracovat se stávající ammánskou skejtovou scénou. Z tohoto důvodu byla vyloučena možnost vybudovat skatepark přímo v uprchlickém distriktu či táboře: „Kdybychom postavili skatepark v uprchlickém distriktu, bylo by to mimo Ammán. Pro mě je důležité, aby park používali skateři, protože pak se od nich mohou děti učit. Když tam budou děti samy, tak nikdy nezjistí, co všechno je možné na skateboardu dělat.“¹⁹⁰

Místní skateři byli od začátku do projektu zapojeni, ve větší míře se v něm nicméně angažoval pouze Mohammed Zakaría. Přestože všichni členové stávající ammánské scény se v konečné fázi podíleli na stavbě, zazněl z jejich strany na konto projektu i skeptický hlas: „Myslím, že nadšení ze skateparku potrvá pár měsíců. Pak opadne a věci budou zase při starém.“¹⁹¹ Pokud ovšem budou starší ammánští jezdci skatepark v budoucnu využívat, budou to právě oni, kdo může ke skateboardingu přilákat zástupy dětí a dorostenců toužících po adrenalinu.

Hodnotit 7Hills skatepark jako skutečně efektivní platformu pro socializaci a sportovní vyžití dětí a dorostenců z uprchlických a dalších sociálně znevýhodněných rodin by zatím bylo předčasné. Projekt byl dokončen koncem roku 2014 a v prvním pololetí 2015 je na bilancování jeho fungování stále příliš brzy. Aktuálně nicméně neziskové organizace pracující s uprchlíky skatepark využívají a pokud v tomto budou pokračovat, 7Hills se může stát druhým domovem pro řadu mladých lidí, kteří museli do Jordánska odejít ze své rodné země kvůli přetrvávajícímu chaosu a násilí.

---

¹⁸⁹ viz Collateral Repair Project – Helping You Help Refugees in Jordan. *Facebook*.

¹⁹⁰ Arne Hillerns. Ammán. 25. 9. 2014.

¹⁹¹ Chálid Našaf. Ammán, 8. 4.2014.

8 Závěr – budoucnost jordánské skejtové scény

Od počátku nového tisíciletí se skateboarding stává celosvětovým fenoménem. Zásadní roli v tomto ohledu sehrálo rozšíření dostupnosti internetového připojení. Mohammed Zakaría, budoucí guru jordánské skejtové scény díky internetu v roce 2002 zjistil, že ve světě existují profesionální jezdci a že skateboard lze použít k provádění technicky náročných triků. Internet mu rovněž umožnil získat kontakt na další vrstevníky, kteří sdíleli stejný koníček.

Proniknutí skateboardingu do Jordánska, potažmo do celého arabského světa, tak lze chápat jako jeden z nekonečné řady symptomů neustále se zrychlujícího procesu globalizace. Ta může mít mnoho forem. Ve Spojených Arabských Emirátech, nejvíce pak v Dubaji, se skateboarding stal v podstatě věrnou kopií své americké podoby. Existuje zde řada kvalitních skateparků, skateshopy nabízejí širokou škálu vybavení a zemi pravidelně navštěvují profesionální jezdci ze Západu. V Jordánsku mají skateři přístup k informacím o globální scéně, mohou sledovat nejnovější videa, ale skejtové vybavení, tedy to jediné, co k ježdění skutečně potřebují, musejí získávat poměrně složitou cestou ze zahraničí. Buď čekají několik měsíců, než jim kolečka nebo trucky (slitinové nápravy) přiveze známý či příbuzný ze Západu, nebo musejí platit vysoká dovozní cla. Materiální aspekt globalizace se zde, na rozdíl od výše zmíněné Dubaje, v oblasti skateboardingu výrazně neprojevil. Globalizace se nicméně projevuje v přenosu myšlenek a postojů. Jordánští skateři se identifikují s mezinárodní skejtovou scénou a chápou sami sebe jako součást globální subkultury. To se projevuje v jejich názorech, ve stylu oblékání, hudebním vkusu, nebo ve vztahu k lehkým drogám. Jordánská skejtová scéna má zároveň výrazně kosmopolitní charakter, neboť většina jejich příslušníků dlouhodobě žila nebo žije v zahraničí. Z konfesního a národnostního hlediska je scéna značně heterogenní, což potvrzuje obecnou tezi, že ve skejtovém prostředí hraje získaný status jen zanedbatelnou roli.

Skateři představují v hlavním jordánském městě marginální skupinu, ale svojí přítomností ve veřejném prostoru o sobě dávají vědět širšímu publiku. Podobně, skater Mohammed Zakaría, zakladatel značky Philadelphia Skateboards, se v minulosti angažoval v organizaci výstav s účastí známých jordánských umělců, díky čemuž mohli přítomnost aktivní skejtové scény v Ammánu zaznamenat všichni, kdo mají zájem o současné výtvarné umění.

Ačkoli někteří Jordánci vidí skateboarding jako nekonvenční a riskantní sport, který do tamního konzervativního prostředí příliš nezapadá, sport je obecně nahlížen víceméně neutrálně. Například stavbě nového skateparku v Ammánu vyjádřila většina dotazovaných v rámci ankety podporu. Řada lidí se rovněž nechala slyšet, že svým dětem by v ježdění na skateboardu nebránila. Asociace skateboardingu s výtržnictvím, běžná v Evropě či Spojených státech, není v Jordánsku

rozšířená.

Jordánské hlavní město se koncem roku 2014 stalo svědkem nového globálního trendu. Západní neziskové organizace (zpravidla založené dlouholetými skatery) využívají skateboarding jako prostředek ke zlepšení možností společenského vyžití a seberealizace sociálně znevýhodněných dětí a mladých lidí. Německá NGO Make Life Skate Life iniciovala crowdfundingovou kampaň, oslovila dobrovolníky a v prosinci 2014 vybudovala v Ammánu volně přístupný skatepark s bezplatnou půjčovnou vybavení. Projekt byl zároveň realizován v kontextu syrské a irácké uprchlické krize, která v posledních letech Jordánsko oslabuje. V současné době skatepark využívají nevládní organizace, jejichž předmětem činnosti je právě pomoc válečným utečencům. Jeho nejčastějšími návštěvníky jsou nicméně děti z přilehlých čtvrtí, z nichž některé se v ježdění na skateboardu začínají velmi rychle zdokonalovat. V této souvislosti se nabízí otázka, jak se podoba jordanáské skejtové scény bude do budoucna vyvíjet.

Až do vybudování skateparku stávající scéna víceméně stagnovala, především kvůli tomu, že několik aktivních skaterů se odstěhovalo z Jordánska do zahraničí. Zároveň nevznikl žádný impuls, který by mohl ke skateboardingu přilákat mladší generaci. Skejtová scéna se neprezentovala širší veřejnosti, nebyly organizovány soutěže typu Red Bull Local Hero jako v předchozí dekádě. O existenci skateboardingu v Ammánu tak mohli vědět v podstatě jen lidé, kteří se pravidelně pohybovali okolo streetového spotu Šárea't Thaqáfe.

7Hills skatepark v tomto ohledu přinesl změnu. Projekt přilákal zájem médií a veřejnosti a v současné době hřiště pravidelně navštěvují řádově desítky zájemců o skateboarding. V této souvislosti se nabízí otázka, zda bude nová generace ammánských skateboardistů odlišná od té stávající, jež se formovala od počátku tisíciletí. Buď může přijmout skateboarding jako subkulturu a komplexní životní styl, nebo čistě jako pohybovou aktivitu. Starší ammánské skateři si ke skateboardingu našli cestu sami, začínali jezdit v ulicích a vybavení museli získávat složitou cestou ze zahraničí. V tomto ohledu se nově rodící se generace od té původní liší. Začínající skateboardisté mají bezpečné zázemí pro svou aktivitu a možnost využívat erární vybavení. Starší generace skaterů byla formována svou přítomností v ulicích a příležitostnou konfrontací se svým okolím, byla do značné míry nonkonformní. - i díky tomu ji lze považovat za autentickou městskou subkulturu. Tento aspekt u nové generace chybí. Ve své aktivitě je podporována neziskovými organizacemi a má možnost účastnit se organizovaných lekcí skateboardingu. Na druhou stranu, jedním z hlavních zdrojů inspirace bude pro novou generaci bezesporu internet. Řada populárních online skejtvých médií přitom stále akcentuje rebelskou, nekonformní image skateboardingu (zejména Thrasher Magazine)¹⁹², s níž se někteří mladí jordanští skateři mohou ztotožnit stejně jako předchozí

¹⁹² BORDEN, I., *Skateboarding, Space and the City: Architecture and the Body*. 2014. s. 161.

generace. Podobně, ani skateboardisté ze Západu, kteří se v dobročinných projektech na Blízkém východě angažují, nechtějí, aby v novém kontextu skateboarding ztratil svůj rebelský charakter. „Až lidem začne skateboarding vadit, znamená to, že náš projekt uspěl. Znamená to, že tu existuje scéna.“¹⁹³ S výrokem iniciátora palestinského projektu Skatepal Charlieho Davise se přitom ztotožňují i mnozí z těch, kdo se podíleli na stavbě skateparku v Ammánu.

V následujících letech tedy bude velmi zajímavé sledovat, jak se skejtová scéna v Ammánu vyvine. Zda přijme sdílené atributy subkultury a stane se rebelskou skupinou, která může být trnem v oku některým konzervativním složkám jordánské společnosti, nebo zda jí globální podoba skateboardingu poznamená jen částečně a vytvoří si vlastní, autentický přístup.

---

¹⁹³ Charlie Davis. online rozhovor. 3. 3. 2015.

9 Obrazová příloha

ammánský skater Támer Bagaiein, foto: archiv autora

Ben Devine a James Robinson v čerstvě dokončeném 7Hills skateparku, foto: Harry Gerrard

Příprava terénu – 7Hills skatepark, foto: Mohammed Zakaria

kancelář Philadelphia Skateboards, foto: archiv autora

10 Seznam použité literatury a pramenů

A Portrait of a Skateboarding Artist – PUSH [dokumentární film]. [online]. Režie: Mohammed IBRAHIM. Egypt. 2014. [cit. 16. 3. 2015]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=2jtuhbXvxuM>

ACHILLI, L. *Syrian Refugees in Jordan: a Reality Check* [online]. Migration Policy Center, 2015. [cit. 20. 4. 2015]. Dostupné z: http://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/34904/PolicyBriefMPC_2015_02.pdf?sequence=1

BEAL Becky. *Skateboarding: The Ultimate Guide*. Santa Barbara: ABC-Clio, 2013. Greenwood guides to extreme sports

BORDEN, Iain. *Skateboarding, Space and the City: Architecture and the Body*. 3. vyd. Londýn: Bloomsbury, 2014

BRAKE, Mike. *Comparative Youth Culture: Sociology of Youth Cultures and Youth Subcultures in America, Britain and Canada*. Boston: Routledge & Paul K., 1985

BUCKINGHAM, David. Skate perception: Self-representation, Identity and Visual Style in Youth Subculture [online]. In: *Video Cultures: Media Technology and Everyday Creativity*. Londýn: Palgrave, 2009. [cit. 1. 4. 2015]. Dostupný z: http://www.academia.edu/679738/Skate_perception_self-representation_identity_and_visual_style_in_a_youth_subculture

COLBERG, Tait. *The Skateboarding Art*. Raleigh: Lulu Press, 2013

Dar al-Umrán a TPA Landscape Architecture. *King Abdullah II Park: Consultancy service for design development, final design and tender documents*. Jordan, Greater Amman Municipality, Building department, 2008

Dar al-Umrán a TPA Landscape Architecture. *King Abdullah II Park, Skatepark - Plan A*. Jordan, Greater Amman Municipality, Building department, 2008

Dogtown and Z-Boys [dokumentární film]. Režie: Stacy PERALTA. USA. 2001.

FORD, Nick., BROWN, David. *Surfing and Social Theory*. Londýn: Taylor & Francis, 2006

GOMEZ, Brandon. *How Did Nike Get the Swoosh into Skateboarding? A Study of Authenticity and Nike SB*. Syracuse, 2012. Master Thesis [online]. University of Syracuse. Media Studies. [cit. 10. 4. 2015]. Dostupné z: http://surface.syr.edu/ms_thesis/3/

HEBDIGE, Dick. *Subculture: The Meaning of Style*. New York: Routledge, 1979

HOWELL, Ocean. Skatepark as Neoliberal Playground [online]. In: *Space and Culture* Sage Publications, 2008, 475 (11). s. 475-496. [cit. 2. 3. 2015]. Dostupný z: <http://2erskate.de/MLSL/wordpress/wp-content/uploads/2013/12/Space-and-Culture-2008-Howell-475-96.pdf>

HROCH, Miloš. Volnosť, sloboda, frustrácia: Peter Molec. In: *Crook*. 2014. 1. s. 25-34.

- CHIU, Chihsin. Street versus Parks: Skateboarding as a Spatial Practice in New York City. In: *Building sustainable communities: environmental design research association 38th annual conference* [online]. Edra. 2009, 38. s. 101-107. [cit. 2. 3. 2015]. Dostupný z: http://www.edra.org/sites/default/files/publications/EDRA38-Chiu_1.pdf
- JAROLÍM, Jakub. Napadlo vás někdy se před skejtváním pomodlit?. In: *Crook*. 2014. 1. s. 64-69.
- JENKS, Chris. *Subculture: The Fragmentation of the Social*. s. Londýn: Sage Publications, 2005
- Love Park Documentary* [dokumentární film]. [online]. Režie: On Video. USA. 2004. [cit. 14. 3. 2015]. Dostupné z: <https://vimeo.com/19819372>
- MILTON – EDWARDS, Beverley, HINCHCLIFFE, Peter. *Jordan: a Hashemite Legacy*. 2. vyd. Oxon: Routledge, 2009. Contemporary Middle East series
- Migration Policy Centre. *Migration Facts Jordan* [online]. 2013 [cit. 11. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.migrationpolicycentre.eu/docs/fact_sheets/Factsheet%20Jordan.pdf
- Ministry of Planning and International Cooperation. *Needs Assesment Review of the Impact of the Syrian Crisis in Jordan* [online]. The Hashemite Kingdom of Jordan, 2013 [cit. 2. 4. 2015] Dostupné z: <http://www.un.org.jo/sites/default/files/NAR.pdf>
- MOORE, Linda. An Ethnographic Study of the Skateboarding Culture. *The Sports Journal* [online]. 5. 10. 2014.[cit. 1. 4. 2015]. Dostupný z: <http://thesportjournal.org/article/an-ethnographic-study-of-the-skateboarding-culture/>
- NICOAREA, Georgiana. Cultural Interactions in the Graffiti Subculture of the Arab World. Between Globalization and Cosmopolitanism [online]. In: *Romano-Arabica: 55 Years of Arab Studies in Romania*. Bukurešť: Center for Arab Studies, University of Bucharest, 2012, 12. [cit. 1. 4. 2015]. Dostupný z: https://www.academia.edu/2219214/Cultural_Interactions_in_The_Graffiti_Subculture_of_The_Arab_World_Between_Globalization_and_Cosmopolitanism
- OVERSTREET, Michal., NANORU, Martina. *Prkýnka na maso jsme uřízli: český skateboarding před rokem 1990*. Praha: Yinachi, 2013
- POTTER, Robert B. et al. „Ever-growing Amman“, Jordan: Urban Expansion, Social Polarisation and Contemporary Urban Planning Issues. In: *Habitat International*. Elsevier. 2009, 33. s. 81-92
- Skateistan: to Live and Skate Kabul* [dokumentární film]. [online]. Režie: Orlando VON EINDIESEL. Afghanistan. 2010. [cit. 2. 4. 2015]. Dostupné z: <https://vimeo.com/15841377>
- SHOUP, John, A. *Culture and Customs of Jordan*. Westport: Greenwood Press, 2007. Culture and customs of the Middle East.
- TELLER, Matthew. *The Rough Guide to Jordan*. Londýn: Rough Guides, 2002

The Arab Reform Initiative, The Palestinian Center for Policy and Survey research. *Arab democracy index IV – 2014* [online]. 2014. [cit. 2. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.arab-reform.net/sites/default/files/ADI-IV_Summary_EN.pdf

United Nations High Commissioner for Refugees. *2014 Syria Refugee Plan* [online]. 2013. [cit. 20. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/syriarrp6/docs/Syria-rrp6-full-report.pdf>

YINGER, J.Milton. Counterculture and subculture [online]. In: *American Sociological Review*. Washington DC: American Sociological Association, 1960. s.625-635. [cit. 2. 3. 2015]. Dostupný z: <http://www.romolocapitano.com/wp-content/uploads/2013/10/Contraculture-and-Subculture.pdf>

elektronické zdroje

7Hills: a Community Skatepark Project in Jordan. *Indiegogo*. [online]. [cit. 15. 2. 2015]. Dostupné z: <https://www.indiegogo.com/projects/7hills-a-community-skatepark-project-in-jordan>

360 Skatepark. *Pagelous* [online]. [cit. 28. 3. 2015]. Dostupné z: <http://pagelous.com/en/pages/5381b090421aa92db504550d>

ABDEL RAHMÁN, Ramí. Jordan: We were rebels, *Freemuse* [online]. 8. 10. 2009. [cit. 16. 3. 2015]. Dostupný z: <http://freemuse.org/archives/4743>

About Us. *Skateistan*. [online]. [cit. 16. 2. 2015]. Dostupné z: <http://skateistan.org/content/our-story>

About Us. *Skatepal*. [online]. [cit. 15. 2. 2015]. Dostupné z: <https://www.skatepal.co.uk/skatepal-story>

Al-amána tadá'ú limumárisa at-tazaludž fil-amákin al-muchassasa. *ad-Dustúr* [online]. 20. 1. 2015. [cit. 2. 4. 2015]. Dostupný z: <http://www.addustour.com/17467/%C2%AB%D8%A7%D9%84%D8%A3%D9%85%D8%A7%D9%86%D8%A9%C2%BB+%D8%AA%D8%AF%D8%B9%D9%88+%D9%84%D9%85%D9%85%D8%A7%D8%B1%D8%B3%D8%A9+%D8%A7%D9%84%D8%AA%D8%B2%D9%84%D8%AC+%D9%81%D9%8A+%D8%A7%D9%84%D8%A3%D9%85%D8%A7%D9%83%D9%86+%D8%A7%D9%84%D9%85%D8%AE%D8%B5%D8%B5%D8%A9.html>

ALHELOU, Yousef. Skateboarding: Gaza's newly established leisure sport. *The Real News* [online]. 3. 10. 2014. [cit. 30. 3. 2015]. Dostupný z: http://therealnews.com/t2/index.php?option=com_content&task=view&id=31&Itemid=74&jumival=10200

Amánat 'Ammán tadá'ú al-istichdám mawáq'a at-tazaludž al-muchassasa daman maráfaqihá. *Anbánet* [online]. 20. 1. 2015. [cit. 2. 4. 2015]. Dostupný z: <http://www.anbaanet.com/feed/3713775.html?ref=archive>

ALLERS, Jackson. One board at a time: Mohammed Zakaria – Jordan's skateboarding pioneer. *Beats and Breath* [online]. 16. 9. 2013. [cit. 27. 3. 2015]. Dostupný z: <https://jacksonallers.wordpress.com/2013/09/16/one-board-at-a-time-mohammad-zakaria-jordans->

[skateboarding-pioneer/](#)

Ana aš-šáhid: hadíqa chása li tazaludž 'ála al-alawáh al-chašabía fil-urdun. *BBC Arabic* [online]. [cit. 15. 2. 2015]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=YhAqReV184s>

AZIZA, Sarah. 'It's going to be rad': Amman skaters work to build 7Hills Skate Park, *Mondoweiss* [online]. 28. 10. 2014. [cit. 31. 3. 2015]. Dostupný z: <http://mondoweiss.net/2014/10/skaters-build-7hills>

BRADSTREET, Kailee. Take a tour of the DC Shoes Huntington beach office. *Transworld Business* [online]. 4. 3. 2014 [cit. 20. 3. 2015]. Dostupný z: <http://business.transworld.net/147630/news/take-a-tour-of-dc-shoes-huntington-beach-office/>

BRYANT, Ben. Say Hello to Palestine's First Skatepark. *Vice* [online]. 28. 8. 2014. [cit. 30. 3. 2015]. Dostupný z: <http://www.vice.com/read/skatepal-palestine-180>

CASTAÑEDA, Adrian. Kick Flipped: How Skateboarding Rides With Race. *WireTap Magazine* [online]. 30. 10. 2008. [cit. 13. 3. 2015]. Dostupný z: <http://sparkaction.org/content/kick-flipped-how-skateboarding-rides-race>

COZZENS, Richard. What is behind the Abdali Market Move?. *7iber* [online]. 26. 11. 2014 [cit. 16. 3. 2015]. Dostupný z: <http://www.7iber.com/2014/11/what-is-behind-the-abdali-market-move/>

Cultural Street, Amman, Jordan. *Archnet* [online]. [cit. 14. 3. 2015]. Dostupné z: <http://archnet.org/sites/5249>

ČTK. Subkultury v totalitě táhnou. Knihu Kmeny 0 vyprodali za týden. *Týden.cz* [online]. 2. 1. 2014 [cit. 8. 4. 2015]. Dostupný z: http://www.tyden.cz/rubriky/kultura/literatura/subkultury-v-totalite-tahnou-knihu-kmeny-0-vyprodali-za-tyden_293556.html#.VT94zNLtmko

DITTMANN, Titus. About us. *Skate-aid* [online]. [cit. 30. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.skate-aid.org/en/about-us-/standorte>

Egyptians in Jordan: Silent abuse for the price of bread. *Amman Net* [online]. [cit. 13. 3. 2015]. Dostupný z: <http://ar.ammannet.net/news/106314>

Empowering refugee populations in Jordan through music and film-making. *Kvinfo*. [online]. [cit. 25. 2. 2014] Dostupné z: <http://kvinfo.org/mena/empowering-refugee-populations-jordan-through-music-and-film-making>

EVANS, Mike. Magenta Skateboards: Vivien Feil. *Breaks Mag* [online]. 20. 1. 2015. [cit. 29. 3. 2015] Dostupný z: <http://breaksmag.com/2015/01/magenta-skateboards/>

FORDHAM, Alice. Global Community Funds Jordan's First Skateboard Park. *NPR* [online]. 18. 1. 2015. [cit. 28. 3. 2015]. Dostupný z: <http://www.npr.org/2015/01/18/378116192/global-community-funds-jordans-first-skateboard-park?ft=3&f=1003%2C1004>

HUMEJD, Ahmed. The 80's Refusing to Leave: Shmeisani. *360 East* [online]. 3. 3. 2013. [cit. 14. 3. 2015]. Dostupný z: <http://www.360east.com/?p=1501>

CHEHAYEB, Kareem. Interview with the Passive Standouts – Lebanese Representative in GBOB 2011. *Lebmetal* [online]. 8. 9. 2014 [cit. 16. 3. 2015]. Dostupný z: <http://www.lebmetal.com/2011/09/interview-thepassivestandouts-gbob2011/>

Iftitáh al-murhila ath-thánía min hadáik al-malak 'Abdalláh ath-thání ath-thalátha al-muqbil. *Al-Arab Al-jawm* [online]. 5. 6. 2014 [cit. 29. 3. 2015]. Dostupný z: <http://alarabalyawm.net/?p=210736>

Ilá awalí al-umúr...mawáq'a chása at-tazaludž. *Jordan Zad* [online]. 20. 1. 2015. [cit. 2. 4. 2015]. Dostupný z: <http://www.jordanzad.com/index.php?page=article&id=187136>

JANOUS, Václav. Nový skatepark v sídlišti si táborští sportovci ušili na míru. *iDNES* [online]. 11. 4. 2011. [cit. 28. 3. 2015]. Dostupný z: http://budejovice.idnes.cz/novy-skatepark-si-taborsti-sportovci-usili-na-miru-fh1-/budejovice-zpravy.aspx?c=A110411_173822_budejovice-zpravy_pp

JOHNSON, Noah. The 25 Best Skate Brands Right Now. *Complex magazine* [online]. 4. 3. 2013 [cit. 29. 3. 2015]. Dostupný z: <http://www.complex.com/style/2013/03/the-25-best-skate-brands-right-now/roger>

King Abdullah II Park, Amman 2008–2011. *Dar al-Omran* [online]. [cit. 29. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.daralomran.com/arch/portfolio-items/king-abdullah-ii-park/>

Lau kunt makání, Al-hašíš wa al-muchadarát. *Youtube* [online]. 24. 4. 2014. [cit. 20. 2. 2015]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=oJi2SVKruY4>

List of roads in Amman. *Wikipedia: The Free Encyclopedia* [online]. [cit. 14. 3. 2015]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_roads_in_Amman

LURPER. How corporations are changing skateboarding and why it matters?. *Jenkem Magazine* [online]. 26. 11. 2012. [cit. 17. 3. 2015] Dostupný z: <http://www.jenkemmag.com/home/2012/11/26/how-corporations-are-changing-skateboarding-and-why-it-matters/>

Make Life Skate Life. *Linked in.* [cit. 30. 3. 2015]. Dostupný z: <https://www.linkedin.com/company/make-life-skate-life>

MARTINEZ, Jenny. Alum partners with NGO in Jordan: 'inshallah', displacement and the unknown. *The Horizon* [online]. 15. 4. 2014. [cit. 30. 3. 2015]. Dostupný z: <http://horizon.westmont.edu/articles/250>

Masjid: some Mosques of Amman. *Out of Hadramout* [online]. 28. 11. 2011. [cit. 29. 3. 2015]. Dostupný z: <http://hadhramouts.blogspot.cz/2011/11/masjid-some-mosques-of-amman.html>

MICHNA, Ian. Breaking up with Zero and Chris Cole's Next Move. *Jenkem Magazine* [online]. 28. 10. 2014. [cit. 13. 3. 2015]. Dostupný z: <http://www.jenkemmag.com/home/2014/10/28/breaking-up-with-zero-and-chris-coles-next-move/>

MICHNA, Ian. The Pontus Alv interview, *Jenkem Magazine.* [online]. 17. 2. 2014 [cit. 17. 3. 2015]. Dostupný z: <http://www.jenkemmag.com/home/2014/02/17/pontus-alv-interview/>

MUSTEFA, Zab. Recreation: Skateboarding for Peace in Jordan and Afghanistan. *Dawn* [online]. 22. 3. 2015. [cit. 2. 4. 2015]. Dostupný z: <http://www.dawn.com/news/1170588/recreation-skateboarding-for-peace-in-jordan-and-afghanistan>

MUSTEFA, Zab. Volunteers open Jordan's first skatepark. *AlJazeera* [online]. 12. 2. 2014. [cit. 31. 3. 2015]. Dostupný z: <http://www.aljazeera.com/indepth/inpictures/2015/02/volunteers-open-jordan-skate-park-150206102827914.html>

MZIOUDET, Houda. Extreme sports in Libya reach new heights. *AlJazeera* [online]. 25.4.2014. [cit. 28. 3. 2015]. Dostupný z: <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/02/extreme-sports-libya-reach-new-heights-2014225125439295327.html>

Nejkrásnější knihy 2013: od básní z ghetta po skateboarding. *Česká televize* [online]. 22. 4. 2014 [cit. 8. 4. 2015]. Dostupný z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/270537-nejkrasnejsi-knihy-2013-od-basni-z-ghetta-po-skateboarding/>

NIEDERMAIEROVÁ, Jana. Netolice budou mít skatepark, jeho podobu vymysleli sami jezdci. *iDNES* [online]. 20. 11. 2010. [cit. 28. 3. 2015]. Dostupný z: http://budejovice.idnes.cz/netolice-budou-mit-skatepark-jeho-podobu-vymysleli-sami-jezdci-psf-/budejovice-zpravy.aspx?c=A101118_181205_budejovice-zpravy_pp

NORTON, Maya. Skateboarders of Amman create community skatepark for Syrian refugee children. *Your Middle East* [online]. 7. 11. 2014. [cit. 31. 3. 2015]. Dostupný z: http://www.yourmiddleeast.com/culture/skateboarders-of-amman-create-community-skatepark-for-syrian-refugee-children-video_27801

PALET, Laura, Secorun. Of Ollies + Half-Pipes in Jordan. *Ozy Media* [online]. 14. 12. 2014. [cit. 31. 3. 2015]. Dostupný z: <http://www.ozy.com/good-sht/of-ollies-half-pipes-in-jordan/37510>

PAPPALARDO, Anthony. Signs you were a late 90's skater. *Jenkem Magazine* [online]. 2. 1. 2014. [cit. 29. 3. 2015]. Dostupný z: <http://www.jenkemmag.com/home/2014/01/02/signs-you-were-a-late-90s-skater/>

PAPPALARDO, Anthony. The decentralization of the pro skateboard career. *Jenkem Magazine* [online]. 23. 2. 2015 [cit. 15. 3. 2015]. Dostupný z: <http://www.jenkemmag.com/home/2015/02/23/the-decentralization-of-the-pro-skateboard-career/>

Philadelphia Skateboards. *Linked in* [online]. [cit. 13. 3. 2015]. Dostupný z: <https://www.linkedin.com/company/philadelphia-skateboards>

Slipping: Skate's Impact on Egypt [dokumentární film]. Režie: Brett SAUNDERS. USA. 2013.

Projects. *Skate-aid* [online]. [cit. 29. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.skate-aid.org/en/projects>

Red Bull Local Hero tour returns to Oman. *Red Bull* [online]. 12. 1. 2015. [cit. 28. 3. 2015]. Dostupný z: <http://www.redbull.com/mea/en/stories/1331699104769/red-bull-local-hero-tour-returns-to-oman>

SAHLÍ, Ahmed. Shmeisani blacklist *Skate Jordan blog* [online]. 2. 7. 2008. [cit. 14. 3. 2015]. Dostupný z: <http://skatejordan.blogspot.cz/2008/07/shmeisani-blacklist.html>

SESHATA. Cannabis in Jordan. *Sensi Seeds* [online]. 3. 3. 2014. [cit. 20. 2. 2015]. Dostupný z: <http://sensiseeds.com/en/blog/cannabis-jordan/>

SHEPHARD, Michelle. Shreddin' in Yemen: Meet the skaters of Sanaa. *Toronto Star* [online]. 12. 5. 2012.[cit. 28. 3. 2015]. Dostupný z: http://www.thestar.com/news/world/2012/05/12/shreddin_in_yemen_meet_the_skaters_of_sanaa.html

SHMULOVICH, Michal. Goodbye gangs, hello longboarding. *The Times of Israel* [online]. 13. 5. 2013. [cit. 30. 3. 2015]. Dostupný z: <http://www.timesofisrael.com/goodbye-gangs-hello-longboarding/>

SCHLEMMER, Zack. All Killer No Filler – Dennis Busenitz and Adidas Skateboarding. *Sole Collector* [online]. 2. 6. 2014. [cit. 10. 3. 2015]. Dostupný z: <http://solecollector.com/news/all-killer-no-filler-dennis-busenitz-and-adidas-skateboarding1/>

Skating in Syria. *Youtube* [online]. 28. 1. 2007.[cit. 28. 3. 2015]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=3pOYheGEQuA>

Synopsis. *Sour Crew* [online]. [cit. 29. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.sourcrew.com/synopsis.html>

Ten largest refugee camps. *The Wall Street Journal* [online]. 6. 9. 2013. [cit. 28. 3. 2015] Dostupný z: <http://www.wsj.com/articles/SB10001424127887323932604579052742703621858>

The Daydreamer – Art on Board. *Tip'n'tag* [online]. 10. 9. 2012. [cit. 27. 3. 2015]. Dostupné z: <http://blog.tipntag.com/the-daydreamer-art-on-board/>

VIJAYKUMAR, Dimple. Boarding Without Borders in Jordan. *Huffington Post* [online]. 24. 11. 2014. [cit. 31. 3. 2015]. Dostupný z: http://www.huffingtonpost.co.uk/dimple-vijaykumar/skateboarding-without-bor_1_b_6203640.html

Where we work. *Skateistan* [online]. [cit. 29. 3. 2015]. Dostupné z: <https://www.skateistan.org/projects>

Who is Amman's best skateboarder?. *360 East* [online]. 15. 10. 2007. [cit. 14. 3. 2015]. Dostupný z: <http://www.360east.com/?p=860>

WONG, Elaine. Mashable Tops List of Most Influential Media Outlets. *Forbes* [online]. 15. 12. 2010. [cit. 31. 3. 2015]. Dostupný z: <http://www.forbes.com/sites/elainewong/2010/12/15/mashable-tops-list-of-most-influential-media-outlets/>

11 Resumé

In the thesis, I focus on the skateboarding scene in Jordan in a broader global and regional context. Drawing upon data gained in the framework of an intense ethnographic fieldwork, I see the Jordanian skate scene as an independent subculture, rather than a mere sports group. Therefore, I seek to emphasize features which form skateboarders' subcultural identity within their own society. Jordanian skaters have their own set of values and their worldviews are shaped by their relation to what they perceive as a global skateboarding movement. They are influenced by the non-conformist nature of skateboarding and its rebellious image that is widespread in the West. The skate scene of Amman is cosmopolitan, since most of its members either lived or still live abroad - mostly in the US. The Ammani skaters draw inspiration from foreign skateboarders who regularly visit the Jordanian capital, which also strenghtens their sense of connection with a worldwide skate community.

To a certain extent, there is a tendency to differentiate oneself from the dominant cultural environment among the Jordanian skateboarders. They are influenced by the skateboarding fashion that, although it has become mainstream in the First World countries, still represents a valid instrument to identify oneself with a subculture in a country where a general approach to one's appearance is more conservative and where influential extreme sports brands have not established a strong presence yet. The same principle applies to skaters' musical taste – they are often keen on genres like punk or metal that might be associated with anarchism and satanism, respectively, within the conservative Jordanian society. Last but not least, one of the skaters' characteristic features is a specific approach to the urban environment. Objects such as ledges, benches or stairsets have an alternative meaning for skaters as they are suitable for practising street skateboarding tricks. Spots in the city that are neglected by others are often praised by skateboarders who make use of them in a creative way. However, such behavior sometimes leads to a confrontation with property owners or bypassers who may see it as a disturbance. Mainly for this reason, I analyse a general perception of skateboarding by the Jordanian society. The analysis is mostly based on quantitative survey that was conveyed in several districts of Amman.

The Jordanian skaters have always struggled to get the proper equipment that is necessary in order to perform advanced moneuvers on a board. This was the reason why one of the skate pioneers in Amman, Mohammed Zakaria, found his own skateboarding brand in 2009. He called it Philadelphia Skateboards as a reference to the ancient name of the Jordanian capital and it became the first Arab skate brand in history. Within a few years, it has been recognized across the whole region and its

international team consisted of riders from the Netherlands, Canada or UAE. Since Philadelphia Skateboards represents a unique example of skate-related entrepreneurship in the MENA region, one of the subheads focuses on its influence on the local and regional skate scene.

In the last part of the thesis, I focus on NGO projects that have taken part in the region over the past few years. In a subhead called 'Skateboarding as a Peace Tool?', I deal with the phenomenon of skate-related initiatives that portray skateboarding as an efficient instrument to achieve peace between Arabs and the State of Israel and thus touch a sensitive political issue.

Several subheads discuss a community skatepark project 7Hills that was realised during the last trimester of 2014 in the Jordanian capital. In the framework of this project, an international group of volunteers came to Amman to build a skateboarding facility that is supposed to serve as an outlet for physical and social activities to underprivileged youth. The project was carried out in the context of a refugee crisis that has recently struck the Hashemite Kingdom of Jordan and creates an urgent need of a sustainable solution. In this thesis, I seek to clarify how the project was conveyed, how it was reflected in the media and how the general public reacted to it.

The 7Hills initiative is a part of a global trend wherein skaters from the West establish NGOs and use skateboarding as a means for improving quality of life of disadvantaged youth in developing countries. In this thesis, I show a two-faced character of skateboarding. It is a subculture, still perceived as a subversive activity by many. However, at the same time, due to projects such as Skateistan or 7Hills that I discuss in this treatise, it is becoming a respected tool of empowering underprivileged youth in Asia, Africa, Latin America and, last but not least, the Arab world.